သူးလေ

သတင်းစာစောင်

အတွဲ(၃)အမှတ်စဉ်(၂)

တၢ်ပၢတၢ်ပြးဒီး တၢ်ပၢဆှၢရဲၣ်ကျဲၤ တၢ်မၤလိ ဖဲ မုၢ်ကြိၢ်ကီၢ်ရှၣ်

WELCOME TO KAW THOO LEI

ကေအဲန်ယူ-ကာရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး-ဗဟို၊ စည်းရုံးရေးနှင့်ပြန်ကြားရေးဌာန၊
ပညာပေးရေး နှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ရေးဌာနခွဲ မှ ထုတ်ဝေသည်။

တၢ်ဂ့ၢ်ခိဉ်တီတဖၣ်

၁။ **အယ်ဒီတာအာဘော်** ၁
၂။ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ ကရၢခိၣ်အလံာ်ဟ့ၣ်ယုၢ်ဆူကညီဒီကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျဲးသုးမုၢ်ဒိၣ်မုၢ်နံၤ ဆၢကတီၢ်အလီၢ်(၇၄)ဝီတဝီ ၂
၃။ ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ဒံၣ်မိၣ်ကရှၣ်စံၣ် ချၣ်တၣ် ၄
၄။ **အမေရိကန်ရဲ့ စစ်ကောင်စီအပေါ် ပိတ်ဆို့မှုများက ထိရောက်နေရဲ့လား** ၆
၅။ **အာဇာနည် (Martyr's) ဟူသည်** ၈
၆။ **ကရင့်အာဇာနည်နေ့သို့** ၈
၇။ တၢ်ပၢၢ်ဆၢနၣ် မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ် ၉
၈။ **ကရင်လူမျိုးများအား ကျွန်တော့်၏ ပေးစာ** ၁၀
၉။ **ကရင့်တော်လှန်ရေး လမ်းဆုံနှင့် နိုင်ငံရေးအတွေးစများ** ၁၁
၁၀။ **မတရားသူသို့** ၁၂
၁၁။ **ကော်သူးလေ၏ သက်တော်စောင့်** ၁၃
၁၂။ **၇၄ နှစ်မြောက် ကော်သူးလေနေ့နှင့် ကရင့်တော်လှန်ရေး** ၁၄
၁၃။ **အပူရှိန်တက်နေတဲ့ တိုင်းပြည်** ၁၅
၁၄။ **ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး ကော်သူးလေအုပ်ချုပ်နယ်မြေအတွင်းရှိ စစ်ဘေးရှောင် ပြည်သူလူထုများ ၏အခြေအနေ** ၁၆
၁၅။ **ငါတို့ကရင်တမျိုးသားလုံး စည်းလုံးနိုင်မည့်အချိန်** ၁၇
၁၆။ **မောင်းမူးသို့ ပေးစာ** ၁၈

အယ်ဒီတာအာဘော်

ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးသည် (၁၇) ကြိမ်မြောက် ကွန်ကရက်ကို အခက်အခဲ အမျိုးမျိုးကြားကနေ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည်မှာ ဩဂုတ်လ (၄) ရက်နေ့ဆိုလျှင် (၃) လပြည့်မည်ဖြစ်သည်။ SAC အပါအဝင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့ အစည်းများ၊ ကရင်အဖွဲ့ အစည်းများတို့သည် ကွန်ကရက်ပြီးကတည်းက ကေအဲန်ယူကို စောင့်ကြည့်နေကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ SAC ဆိုလျှင် ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး ကွန်ကရက်အပြီး ထုတ်ပြန်သော ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်အပေါ် ချက်ခြင်း ပြန်လည်တုန့်ပြန်သလို နောက်ပိုင်းတွင် ထုတ်ပြန်သော ထုတ်ပြန်ချက်များကိုလည်း တောက်လျှောက် တုန့်ပြန်မှုများကို တွေ့ရသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကေအဲန်ယူ အနေဖြင့် ၁၇ ကြိမ်မြောက် ကွန်ကရက်မှ ချမှတ်ထားသော ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်များတို့ကို ဖြည်းဖြည်းနဲ့မှန်မှန် စနစ်တကျ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် လိုအပ်သော ပြင်ဆင်မှုများ တို့ကို ကြိုးစားပြင်ဆင်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။

၁။ ကွန်ကရက်အပြီး ရက်ပေါင်း (၁၀၀) ကာလအတွင်း
ပြင်ဆင်ဆောင် ရွက်မှုတွေမှာ ကွန်ကရက်ရဲ့ ၄ နှစ်တာ
သက်တမ်းကာလအတွင်း အ ကောင်အထည်ဖော်
လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် ချမှတ်ထားသော ပေါ်လစီ မူဝါဒများအပေါ်
အခြေခံသည့် ပြန်လည်ဖွဲ့ စည်းမှုများ၊ တည်ဆောက်မှုများ တို့ကို
တွေ့ရသည်။

ထို့အတွက် ကေအဲန်ယူ သည် မိမိချမှတ်ထားသော အမျိုးသားရေး မျှော်မှန်းချက်နှင့် နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်တို့ကို ရရှိခံစားနိုင်ရန် ကေအဲန်ယူ ၏ မူလရည်ရွယ်ချက်ကို ကိုင်စွဲပြီး အဖွဲ့ အစည်းအတွင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ Institution Reform ကို ပြုလုပ်ရပေသည်။ ထိုသို့ Instutution Reform အတွက် လုပ်ဆောင်ရန် မူဝါဒ နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ခြင်း၊ နိုင်ငံရေးအရ၊ စစ်ရေးအရ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအရ၊ စည်းရုံးရေးအရ အဖွဲ့အစည်းတွင်း တောင့်တင်းခိုင်မာမှုဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုတို့ကို လုပ်ငန်းစဉ်များတို့ကို ချမှတ်လုပ်ဆောင်ရပေမည်။

လက်ရှိနိုင်ငံရေးအရပြည်သူလူထုများတို့သည် အာဏာသိမ်းစစ်တပ် (တပ်မတော်) မှ ပြည်သူလူထုအပေါ် ရန်သူလိုသဘောထားပြီး လူသားမဆန် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်လှသည့် လုပ်ရပ်များကြောင့် တပ်မတော်ကို လက်ခံနိုင်ခြင်း မရှိတော့ဘဲ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးအဖွဲ့ ERO များတို့၏ အုပ်ချုပ်ရေးကို ပိုမိုတိုး၍ လက်ခံလာသည့်အတွက် ကေအဲန်ယူ အနေဖြင့် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး အရ ရှိနေသော်လည်း အစိုးရတရပ်အသွင်ရှိနေသောကြောင့် ကေအဲန်ယူကို Good Governance စွမ်းဆောင်ရည်ရှိစွာ ပုံဖော်နိုင်မဲ့ ပိုမိုကောင်းမွန်သော စနစ်ကျသော အုပ်ချုပ်ရေးကိုလည်း အားဖြည့်တည်ဆောက် လုပ်ဆောင်သွားရမည်။

တဖက်တွင် အာဏာသိမ်းစစ်တပ် (တပ်မတော်) မှ ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ်လို့ မရနိုင်တော့သည့် အခြေအနေတွင် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင် ထိန်းသိမ်းထားသည့် နိုင်ငံတော်၏ အတိုင်ပင်ခံကောင်စီ နှင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတ တို့ကို အထွေထွေလွှတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးပြီး ထပ်တိုးလုပ်ဆောင်လာမည့် နိုင်ငံရေးကစားကွက်ကိုလည်း သေချာစွာရှုမြင်သုံးသပ်ကာ မူလချမှတ်ထားသော အမျိုးသားရေးမျှော်မှန်းချက်နှင့် နိုင်ငံရေး ရည်မှန်းချက်ကို ရောက်ရှိ ရရှိ ပေါက်မြောက်အောင်မြင်ရေးအတွက် မမိုတ်မသုန် ကြိုးစားတိုက်ပွဲဝင်ရမည် ဖြစ်ပါကြောင်း ....

သူလ့ၤလံာ်တၢ်ကစိၣ်
တၢ်ထုးထီၣ်အီၤလၢ– ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် – ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ၊ တၢ်ကရၢကရိဒီးတၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤဝဲၤကျိၤ (လီၢ်ခၢၣ်သး)
တၢ်ထုးထီၣ်အီၤမုၢ်နံၤ – ၂၀၂၃ နံၣ်၊ ကတြူၢ် (၃) အဘ့ၣ် (၂)
တၢ်ဆဲးကျိး - Email: kawthooleidoi_2008@yahoo.com

ပှၤတဂၤလၢ်လၢ် မ့ၢ်အဲၣ်ဒိးဆှၢထီၣ်တၢ်ကွဲး ဆဲးကျိး ဘၣ်ဖဲ တၢ်ဆဲးကျိးလၢထးသ့ နၣ်လီၤ.

ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ
လီၢ်ခၢၣ်သး
ကီၢ်သူလ့ၤ
www.knuhq.org

ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ, ကရၢခိၣ် အလံာ်ဟ့ၣ်ယှၢ်ဆူ
“ကညီဒီကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျဲးသုးမုၢ်ဒိၣ်”အမုၢ်နံၤ ဆၢကတီၢ်အလီၢ် (၇၄)ဝီတဝီ

၂၀၂၃ နံၣ်, လါယူၤလံ(၅)သီ

အဲၣ်ကလုာ်ပှၤပၢ်ဆၢတၢ်ဖိကညီကလုာ်ခိၣ်နၢ်,သိၣ်ဒုဒီးထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢ်ခဲလၢာ်သ့ၣ်သုဧၢ,

တနံၤအံၤ မ့ၢ်ဝဲ **ကညီဒီကလုာ် သုးမုၢ်ဒိၣ် အမုၢ်နံၤ** ဆၢကတီၢ်အလီၢ် (၇၄)ဝီတဝီန့ၣ်လီၤ. လၢ **ကညီဒီကလုာ်အသုးမုၢ်ဒိၣ်အမုၢ်နံၤ**အံၤ ပဆၢဂ့ၤဆၢဝါဘၣ်ကညီဒီကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျဲးသုးမုၢ်ဒိၣ်ခိၣ်နၢ်ဒီးသိၣ်ဒုတဖၣ်, အဲၣ်ကလုာ်ပှၤပၢ်ဆၢတၢ်ဖိခဲလၢာ် ဒီးကမျၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိ လၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤ ဒီးလၢထံချၢကီၢ်ချၢခဲလၢာ်န့ၣ်လီၤ. ကညီကမျၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ **ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ် စၢဖှိၣ်ကရၢ** ဒီး **ကညီဒီကလုာ် အသုးမုၢ်ဒိၣ်**န့ၣ် မ့ၢ်ကညီအတၢ်ပၢ်ဆၢအတၢ်မူတၢ်ဂဲၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢကညီဒီကလုာ် တၢ်ပၢ်ဆၢ အိၣ်ထိၣ်ဝဲ အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ကညီစိာ်စုကဝဲၤ ပှၤပၢ်ဆၢတၢ်ဖိ အိၣ်ထိၣ်ဝဲအါဖုအါကရၢလီၤ. သနာ်က့, အဒုၣ်အဒါ မ့ၢ်မတၤလဲၣ်န့ၣ် ကညီဖိခဲလၢာ် သ့ၣ်ညါဝဲ လီၤတံၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ. လၢအလီၢ်အကျဲ, လၢအဒူသဝီ ဒီးလၢအလီၢ်ကဝီၤဒၣ်ဝဲန့ၣ် ဒီတဒၢလီၤက့ၤအသး, အဟံၣ်အဃီ, အဒူသဝီ ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဃိ, လၢခံန့ၣ်, ဒ်သိးဒီး ကညီ အတၢ်ပၢ်ဆၢ ကမ့ၢ်ဝဲ တဖုဃီ ဒီး အတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိ ကမ့ၢ် တမံၤဃီ ဒီးကအိၣ်ဒီး တၢ်ဂံၢ်ဆူၣ်ဘါဆူၣ်အဂီၢ်, တနံၤဃီဖဲ တၢ်ကရၢကရိသူၣ်ထိၣ် “**ကီၢ်သူလ့ၤပဒိၣ်**” အမုၢ်နံၤဖဲ ၁၉၄၉ လါယူၤထိၣ်(၁၄)သီန့ၣ်တၢ်ကရၢကရိသူၣ်ထိၣ် စ့ၢ်ကီးကညီဖိ ပှၤပၢ်ဆၢတၢ်ဖိ ကရူၢ်ကရၢခဲလၢာ်ဆူ**ကီၢ်သူလ့ၤသုးမုၢ်ဒိၣ်**န့ၣ်လီၤ.

လၢခံ, ဖဲ **၁၉၅၆ ဒီကလုာ်ခီကရဲး**လၢဘၣ်တၢ်မၤအီၤဖဲ **မီကီၢ်** (ဆီထံးကီၢ်ဆၣ်အပူၤ)ဖဲလါယူၤ(၂၆)သီန့ၣ် တၢ်ဟ်ဂၢ်ဟ်ကျၢၤ ကီၢ်သူလ့ၤ သုးမုၢ်ဒိၣ် ဒုးယၤရဲၣ်ကျဲၤတဖၣ် ဒီးတၢ်ကရၢ ကရိ ဒီးမၤဂ့ၤထိၣ်က့ၤ **ကီၢ်သူလ့ၤသုးမုၢ်ဒိၣ်** အတၢ်သူၣ်ထိၣ်ဆီလီၤ ဒီး အက့ၢ်အဂီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး, မုၢ်နံၤလၢ တၢ်ဟ်ဂၢ်ဟ်ကျၢၤက့ၤ **ကီၢ်သူလ့ၤသုးမုၢ်ဒိၣ်**အတၢ်သူၣ်ထိၣ်ဆီလီၤအက့ၢ်အဂီၤတဖၣ်ဃုာ်ဒီးဒုးယၤရဲၣ်ကျဲၤတဖၣ်ဖဲလါယူၤလံ(၅)သီန့ၣ်ခိၣ်နၢ် ခၢၣ်စးအဒိၣ်အထိတဖၣ် ဟ်ဂၢ်ဟ်ကျၢၤက့ၤဝဲ လၢအမ့ၢ် **ကီၢ်သူလ့ၤ သုးမုၢ်ဒိၣ် အမုၢ်နံၤ** ဒီးဘၣ်တၢ်စိာ်မူစိာ်ဂဲၤဒီးမၤလၤကပီၤအီၤ တုၤမုၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ. ဒ်တၢ်ဆၢကတီၢ် ဒီးထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲး အတၢ်လဲလိာ် အိၣ်ထိၣ်ဝဲ တဆီဘၣ်တဆီန့ၣ် **ကီၢ်သူလ့ၤသုးမုၢ်ဒိၣ်** အံၤဘၣ်တၢ်ကိးဒီးဟ်ပနီၣ်က့ၤအီၤဒ်အမ့ၢ် “**ကညီဒီကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျဲးသုးမုၢ်ဒိၣ်**”န့ၣ်လီၤ.

အဲၣ်ကလုာ်ပှၤပၢ်ဆၢတၢ်ဖိကညီကလုာ်ခိၣ်နၢ်,သိၣ်ဒုဒီးထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢ်ခဲလၢာ်သ့ၣ်သုဧၢ,

“**ကညီဒီကလုာ်အသုးမုၢ်ဒိၣ်**”အတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိ ဒီးအတၢ်တူၢ်ခိၣ်ဟ်သးအခိၣ်သ့ၣ်နၣ်အိၣ်ဝဲ(၂)ထံၣ်နၣ်လီၤ.

(၁)တၢ်ဒီတဒၢဒီးဆိၣ်ထိၣ်ကညီဒီကလုာ်အထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိဒီး

(၂) တၢ်ဒီတဒၢကညီကမျၢ်ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိအသးသမူ,အဟံၣ်အဃိဒီးအတၢ်စုလိၢ်ခိၣ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်နၣ်လီၤ.

ဒ်နူ့အသိး, “**ကညီဒီကလုာ်သုးမုၢ်ဒိၣ်**” အိၣ်ဒီးမူဒါ,တၢ်သိၣ်တၢ်သီဒီးတၢ်တူၢ်ခိၣ်ပာ်သးလၢ,

(၁) တၢ်တူၢ်လိာ်**ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ**အထံရူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်နဲၣ်ကျဲ

(၂) တၢ်ပာ်သးတမံၤဃီဒီးကမျၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိဒီးတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤကမျၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိ

(၃) တၢ်အိၣ်ဆၢထၢၣ်လၢနီၢ်ကစၢ်အခီၣ်ဖီခိၣ်

(၄) မ့ၢ်သုးမုၣ်ဒိၣ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီဒီးတၢ်ဘျၢ

(၅) မ့ၢ်သုးမုၣ်ဒိၣ်လၢတူၢ်လိာ်ဒံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ်တၢ်ဖိၣ်ပျံၤ

(၆) မ့ၢ်အဲၣ်ကလုာ်သုးမုၢ်ဒိၣ်နၣ်လီၤ.

အဲၣ်ကလုာ်ပှၤပၢၢ်ဆၢတၢ်ဖိကညီကလုာ်ခိၣ်နၢ်,သိၣ်ဒုးဒီးထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢ်ခဲလၢာ်သ့ၣ်သုဓၢ,

“**ကညီဒီကလုာ် တၢ်ထူၣ်ဖျဲး သုးမုၢ်ဒိၣ်**” အမူအဒါ အဒိၣ်ကတၢၢ်နူၣ် မ့ၢ်ဒ်သိးဒီး တၢ်ထီဒါမၤတရီတပါ ဒီးမၤဟးဂီၤကွံာ် ကညီဒီကလုာ် အထံရူၢ်ကီၢ်သဲး တၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိ ဒီး ကညီထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢ်တဖၣ် အတၢ်အိၣ်မူ သုတန့ၢ်တသ့ဝဲအဂီၢ်နူၣ်လီၤ. “**ကညီဒီကလုာ် သုးမုၢ်ဒိၣ်**” အံၤ အမူအဒါအိၣ်ဝဲလၢ ကဘၣ်ဒီတဒၢဝဲ ကညီကမျၢ် ဃုာ်ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် လၢသုးမိၤစိရိၤသနူ ဒီးမိၤစိရိၤတဖၣ် အတၢ်မၤအၢမၤနး,တၢ်ဒွဲၣ်ဒုဒွဲၣ်သဝံ ဒီးတၢ်မၤသံမၤဝီ ဆျူၣ်မဲာ်ကဲၤမဲာ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ.

ဒ်ပအိၣ်ဒီး ထံရူၢ်ကီၢ်သဲး အတၢ်အိၣ်ဆၢထၢၣ် ဒီးတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိ လၢတၢ်သူၣ်ထီၣ် ဖဲၣ်ဒရၢၣ် ဒံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ် ကီၢ်စၢဖှိၣ် လၢအိၣ်ဒီး တၢ်ထဲသိးတုၤသိး ဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၢလီၤသးခွဲးယာ်အသိး ပကဘၣ်ဂဲၤ လိာ်အီၤ တုၤလၢပတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိ လၢထီၣ်ပှဲၤထီၣ်ဝဲတစုလီၤ. ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ ဒီး ကညီဖိတဖၣ် အတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိ အခိၣ်သ့ၣ်နူၣ် မ့ၢ်တၢ်သူၣ်ထီၣ် ဖဲၣ်ဒရၢၣ်ကီၢ်စၢဖှိၣ် လၢကကဲဘျုးဝဲလၢ ပှၤကိးကလုာ်ဒဲး, လၢကီၢ်စဲၣ်ကိးဘ့ၣ်ဒဲး ဒီးလၢထံကီၢ် ဒီတဘ့ၣ်အဂီၢ်နူၣ်လီၤ. တမ့ၢ်ထဲလၢကညီဖိတဖုတကရၢ ဒီးလၢကညီ တကလုာ်ဓိၤအဂီၢ်ဘၣ်.

အဲၣ်ကလုာ်ပှၤပၢၢ်ဆၢတၢ်ဖိကညီကလုာ်ခိၣ်နၢ်,သိၣ်ဒုးဒီးထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢ်ခဲလၢာ်သ့ၣ်သုဓၢ,

လၢတၢ်ဒီတဒၢ ကညီဒီကလုာ် အထံရူၢ်ကီၢ်သဲး အတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိ ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢ်အသးသမူဒီး အစုလိၢ် ခိၣ်ခိၣ်အဂီၢ် ဒ်“**ကညီဒီကလုာ် သုးမုၢ်ဒိၣ်**” မ့ၢ်ပှၤဖိၣ်စုကဝဲၤပၢၢ်ဆၢတၢ်ဖိ လၢအကါဒိၣ်ဝဲနီၢ်နီၢ်လီၤ. ထံရူၢ်ကီၢ်သဲး ဒီးဒုးယၢၤအတၢ်အိၣ်သး လၢမုၢ်မဆါတနံၤအံၤနူၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢ လီၤဆီလိာ်အသးဒီး တၢ်အိၣ်သးလၢ စိၤဆၢကတီၢ်လၢညါ လၢာ်လၢာ်ဆ့ဆ့နူၣ်လီၤ. မ့ၢ်စိၤဆၢကတီၢ်လၢ သုးမိၤစိရိၤတဖၣ် ပာ်ဝဲကမျၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိ တဖၣ် ဒ်ဒုၣ်ဒါလဲလဲ ဒီး ကယဲၢ်ဒုသဝီတဖၣ်နူၣ် ခးလီၤဝဲလၢ ကျိဖးဒိၣ်, တ့ၢ်လီၤဝဲ မ့ၣ်ပိၢ်ဖးဒိၣ်တဖၣ် လၢကဘီယူၤ ဆူ ဒုသဝီ, ဆူတၢ်ဆါဟံၣ်, ဆူဖ္ဒါ ဒီးဆူ တၢ်ဘါယွၤသရိာ်တဖၣ် အဖီခိၣ်, ဒီးဖဲလၢ ဖိဒံဖိသၣ်တဖၣ် ထိၣ်ကို ထိၣ်ကီၢ် အဆၢကတီၢ်နူၣ် တၢ်တ့ၢ်လီၤမ့ၣ်ပိၢ် ဒီး တၢ်ခးလီၤ ကျိဖးဒိၣ် လၢကဘီယူၤ ဆူ ဖိသၣ် တၢ်မၤလိကို အဖီခိၣ် ဒီး တၢ်ခးစိကျိဓိၤကီၢ်ဓိၤလၢကျိဖးဒိၣ်တဖၣ်နူၣ်မၤဝဲခဲလၢာ်လီၤ.

အဃိ, အလီၢ်အိၣ်လၢ ကညီဖိ လၢဖိၣ်စုကဝဲၤပၢၢ်ဆၢတၢ်ဖိခဲလၢာ် ကဘၣ်သ့ၣ်ညါလီၤက့ၤအသး လၢ မ့ၢ်ကညီဖိ ဒီးကဘၣ်ဖိၣ်လိာ်စု ဒီးတြီဆၢ, ဒုးဆၢဝဲ ကညီဖိ ဒီးကမျၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် အဒုၣ်အဒါန့ၢ်လီၤ. ပကဘၣ်ဖိၣ်လိာ်စုဒီးမၤသကိးတၢ်ဒီးပှၤကိးကလုာ်ဒဲး ဒီးတၢ်ကရၢကရိခဲလၢာ်လၢဂဲၤလိာ်ထီဒါဝဲ သုးမိၤစိရိၤသနူ ဒီးကလုာ်ဒိၣ်စိ သနူခဲလၢာ်နူၣ်လီၤ. ဒ်နူၣ်အသိး, ဒ်သိးဒီး ပပှၤကလုာ် ဒီးပထံရူၢ်ကီၢ်သဲး အတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိ ကလၢထီၣ်ပှဲၤထီၣ်ဝဲအဂီၢ်နူၣ်ပကဘၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးထံရူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်သးပဒ့ၣ်ထီဘိတဘိယူၤဃီနူၣ်လီၤ.

အဲၣ်ကလုာ်ပှၤပၢၢ်ဆၢတၢ်ဖိကညီကလုာ်ခိၣ်နၢ်,သိၣ်ဒုးဒီးထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢ်ခဲလၢာ်သ့ၣ်သုဓၢ,

ပကဘၣ်ပာ်သူၣ်ပာ်သးလၢ မုၢ်မဆါတနံၤအံၤ ထံရူၢ်ကီၢ်သဲး ဒီးဒုးယၢၤ အတၢ်အိၢ်သးနူၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢ လီၤဆီလိာ်အသးဒီး စိၤဆၢကတီၢ်လၢညါခဲလၢာ်လီၤ. အဃိ, ပဝဲ **ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ** ဒီးပဝဲ **ကီၢ်သူလ့ၤ သုးမုၢ်ဒိၣ်** လၢအမ့ၢ် “**ကညီဒီကလုာ် တၢ်ထူၣ်ဖျဲးသုးမုၢ်ဒိၣ်**” အံၤ ပကဘၢၢ်ဂဲၤလိာ်တၢ် ဆူၣ်နၢ်ဒံးအလီၢ် လၢတၢ်ဒီတဒၢ ကညီဖိ အထံရူၢ်ကီၢ်သဲး, တၢ်ဒီတဒၢ ကညီကမျၢ် ဃုာ်ဒီး ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်နူၣ်လီၤ. ဒ်နူၣ်အသိး,

ဖဲလၢတၢ်ဆၢကတီၢ် တၢ်အိၣ်သး အိၣ်ဝဲ ဒ်သိးအံၤ အဆၢကတီၢ်နၣ် ပကဘၣ်ဂဲၤလိာ် သူၣ်ထီၣ် ပတၢ်ပၢတၢ်ပြး, တၢ်ပၢဆှၢ ကမျၢ်ဂ့ၢ်ဝီ ဒီးတၢ်သူၣ်ထီၣ် ပနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ပဝဲ ပတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢ သနူ ဒီးတၢ်မၤအကျဲတဖၣ်နၣ်လီၤ. တၢ်ဆၢကတီၢ် တၢ်အိၣ်သးခဲအံၤနၣ် ဒ်အမ့ၢ်ဆၢကတီၢ် တၢ်အိၣ်သး လၢအတၤတၢ်ဒီးပှၤ အဒိၣ်ကတၢၢ်အသိး မ့ၢ်စ့ၢ်ကီး တၢ်ဆၢကတီၢ် အဂ့ၤကတၢၢ် လၢပဂီၢ် လၢပကဂဲၤသူၣ်ထီၣ် ပဘူၣ်ပတီၢ် ဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၢလီၢ်သး ခွဲးယာ် တဖၣ်အဂီၢ်နၣ်လီၤ.

အဲၣ်ကလုာ်ခိၣ်နၢ်ဒီးကညီကလုာ်ခိၣ်နၢ်,သိၣ်ဖှူခဲလၢာ်သ့ၣ်သုဧၢ

တၢ်ကတိၤ လၢခံကတၢၢ်နၣ် လၢ **ကီၢ်သူလ့ၤ သုးမုၢ်ဒိၣ်** လၢအမ့ၢ် **“ကညီဒီကလုာ် တၢ်ထူၣ်ဖျဲး သုးမုၢ်ဒိၣ်”**အမုၢ်နံၤအံၤ ပဆၢဂ့ၤဆၢဝါဘၣ် ကညီကလုာ် ခိၣ်နၢ်, ကညီ သုးမုၢ်ဒိၣ် ခိၣ်နၢ် ဒီးကညီသိၣ်ဖှူခဲလၢာ်လီၤ. ဒ်နၣ်အသိး, ပဆၢဂ့ၤဆၢဝါဘၣ်စ့ၢ်ကီး ကယါ ကရူၢ်ကရၢ လၢဂဲၤဆၢထၢၣ် ပၢၢ်ဆၢထီဒါ သုးမီၤစိရီၤ ဒီး မီၤစိရီၤ သနူခဲလၢာ်နၣ်လီၤ. အဒိၣ်အအါ, ပစံးဘျုးဒီး ဆၢဂ့ၤဆၢဝါဘၣ် ကညီကမျၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိခဲလၢာ် လၢဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤဝဲ ပ**ကီၢ်သူလ့ၤ သုးမုၢ်ဒိၣ်** ဒ်မူဒါလၢ လီၤဘၣ်အီၤ ဒီးဒ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါ ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် လၢအိၣ်ဒီးအီၤနၣ်လီၤ. မ်အဲၣ်ကလုာ် ပှၤပှၤပၢၢ်ဆၢတၢ်ဖိ ခဲလၢာ် လီၤဆီဒၣ်တၢ် ပ**ကီၢ်သူလ့ၤ သုးမုၢ်ဒိၣ်** ခိၣ်နၢ် ဒီးသိၣ်ဖှူခဲလၢာ် ကပူၤဖျဲးဒီး တၢ်တတၢးတနါ,ပူၤဖှၣ်ပူၤဒါဒီးမၤနၢ်အိၣ်ကဲကီးဂၤဒဲးနၣ်တက့ၢ်.မ်**ကီၢ်သူလ့ၤသုးမုၢ်ဒိၣ်**လၢအမ့ၢ် **“ကညီဒီကလုာ် တၢ်ထူၣ်ဖျဲး သုးမုၢ်ဒိၣ်”**ခိၣ်နၣ်သိၣ်ဖှူခဲလၢာ် ဖိၣ်လိာ်သကိးစု ဒီး ဂဲၤလိာ် သကိးတၢ်ယူယူ ဒီးဖှဖှ တုၤ တၢ်မၤနၢၤ အိၣ်ထီၣ်ဝဲတစုနၣ်တက့ၢ်.

ကရၢခိၣ်
ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်– ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ
လီၢ်ခၢၣ်သး
ကီၢ်သူလ့ၤ

ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ဒံၣ်
မိၣ်ကရၣ်စံၣ်ခွၣ်တၣ်

အလံာ်အပူၤကွံာ်တဘ့ၣ် အတၢ်ပိာ်ထွဲ

တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် ဘၣ်ထွဲတၢ်တိာ်ကျဲၤလီၤဆီတဖၣ်

၄၅. ဒ်ဟိၣ်ခိၣ်ဒီဖျၢၣ် ပှၤဟိၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ် တၢ်ပာ်ပနီၣ် အိၣ်ဝဲအသိးနၣ် ကလုာ်ဒူၣ်ခဲလၢာ် ကဘၣ်အိၣ်ဝဲဒီးတၢ်သဘျ လၢကကၢၤဃာ်, ဒီတဒၢ ဒီးစိာ်ကဖိထိၣ်ဝဲ အကျိာ်ဒီး အလုၢ် အလၢ်ထူသနူ တဖၣ်နၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်သးမ့ၢ်အိၣ်ဝဲ ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤ ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤ ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် အတၢ်အိၣ်ဖျဲၣ်ခွဲးယာ် လၢအမ့ၢ် တၢ်နၢ်ပၢဘၣ် အပှၤကလုာ်အက့ၢ်အဂီၤ ဒီး တၢ်ဆဲးတၢ်လၤ တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တဖၣ် တၢ်တြီအီၤ, ထုးကွံာ်အီၤ တဘၣ်အိၣ် ဝဲဘၣ်.

၄၆. ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ဒိးနၢ်ဘၣ်ဝဲ ပှၤဂ့ၢ်ဝီမုၢ်ကျိၤ ဝဲၤကွာ် (Social economy), တၢ်ဆဲးတၢ်လၤ အတၢ်ခွဲးတၢ် ယာ်တဖၣ် ထဲသိးတုၤသိးဒီး တၢ်ကဘၣ်သုးကျဲၤမၤန့ၢ်တၢ်လဲၤ ထိၣ်လဲၤထိအတၢ်မၤ ဒီး တၢ်သုးတၢ်ကျဲၤလီၤဆီတဖၣ် (Progressive Actions and Affirmative Actions) နၣ်လီၤ.

၄၇. တၢ်ကွၢ်မဲာ်ဒီး တၢ်တြီဃာ် ပှၤတဂၤဂ့ၤတဂၤဂ့ၤ အ တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် လီၤလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီး လၢကျဲတဘိဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ ခီဖျိ လၢကလုာ်, တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ, တၢ်က့တၢ်ကွဲၢ် (လၢအိၣ်ဖျါမ့ၢ် ဂ့ၤ, တအိၣ်ဖျါမ့ၢ်ဂ့ၤ), သွံၣ်ထံးတၢ်တူၢ်ခိၣ်ပာ်သး ဒီး ဖံးညၣ် အလွဲၢ်တၢ်တဒ်သိးလိာ်အသး ဒီး လၢတၢ်ဂ့ၢ်တမံၤဂ့ၤတမံၤဂ့ၤ အဃိနၣ် တၢ်ကဘၣ်တြီဆၢန့ၢ်အီၤ လၢလၢပှဲၤပှဲၤနၣ်လီၤ. လၢ နၣ်အမဲာ်ညါ တၢ်ကဘၣ်ပာ်ကဲ, ဒီတဒၢ, ဒီး စိာ်ကဖိထိၣ်အီၤ နၣ်လီၤ.

၄၈. ဒ်သိးဒီး တၢ်မၤဖျါထိၣ် တၢ်ထဲသိးတုၤသိး လၢ ဖဲၣ် ဒရဲၣ်ဒံၣ်မိၣ်ကရၣ်စံၣ်ကီၢ်စၢဖှိၣ်အပူၤ ကနၢ်ကသ့ဝဲအဂီၢ်, ပိာ် မုၣ် အတၢ်ပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ် လၢတၢ်သ့ပာ်လီၤ တၢ်စံၣ်ညီၣ်တဲာ် (decision-making) အပူၤ (၃၀) မျးကယၤ လၢအတီၤပတီၢ် ကိးပတီၢ်ဒဲး ကအိၣ်ထိၣ်ဝဲအဂီၢ် တၢ်ကဘၣ်ပာ်လီၤ ဖီလစံၣ် ဒီး မၤအီၤနၣ်လီၤ.

၄၉. ဖိဒံဖိသၣ်တဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်

(၁) ဖိဒံဖိသၣ်ကိးဂၤ ဒ်အမ့ၢ် ပှၤတဒိၣ်တုာ်ခိၣ်ပှဲၤအသိး အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢ ကဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်ဒီတဒၢ, တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲအီၤ န့ၣ်လီၤ. ဖိဒံဖိသၣ်ကိးဂၤ ကဘၣ်ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ဒီတကလုာ် အတၢ်ကဟုကယာ် ဒီး တၢ်မၤစၢၤဆိၣ်ထွဲန့ၣ်လီၤ.

(၂) မိၢ်ပၢ်တဖၣ်(မ့တမ့ၢ်)ပှၤလၢအံးထွဲကွၢ်ထွဲဃာ်အီၤတဖၣ် မ့ၢ်တဘၣ်အသးန့ၣ် တၢ်ထုးဖးအီၤဒီး ဟံၣ်ဖိဃီဖိ တသ့ဘၣ်. တၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ်ဒီး တၢ်သိၣ်ဖိသိၣ်လံၤန့ၣ် မ့ၢ်နဆၢၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢ အိၣ်ဒီး မိၢ်ပၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပၢ်တဖၣ် ကဘၣ်လူၤပိာ်မၤထွဲစ့ၢ်ကီး ဘီမုၢ်စၢဖှိၣ်ကရၢ အလံာ်ဃံးဃာ် ဒီး သဲစးတၢ်ဘျၢတဖၣ် လၢဖဲၣ်ဒရဲၣ်ကီၢ်စၢဖှိၣ် ဘျိၣ်ဒိၣ်ကွဲးလီၤပာ်လီၤဝဲ လၢဘၣ်ထွဲဒီး ဖိဒံဖိသၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပၢ်တဖၣ် (မ့တမ့ၢ်) ပှၤလၢအံးထွဲကွၢ်ထွဲဃာ်အီၤတဖၣ်မ့ၢ်တမၤလၢပှဲၤ အမူအဒါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီး ဖိဒံဖိသၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ကဲထိၣ်ဝဲ ပှၤလၢတၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲအီၤတအိၣ်ဘၣ်လၢကျဲတဘိဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ တၢ်ကဘၣ်ဟံးထိၣ်ဖိၣ်ထိၣ်အီၤဒ် သဲစးတၢ်ဘျၢဘၣ်ထွဲဒီး ဖိဒံဖိသၣ် အတၢ်အိၣ်လီၤဖးဒီး ဟံၣ်ဖိဃီဖိအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

(၃) တၢ်ကဘၣ်ဒီတဒၢန့ၢ် ဖိဒံဖိသၣ် တဖၣ်လၢ တၢ်အိၣ်တုာ်အိၣ်စိးအီၤလၢမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ် ဒီး ပှၤဂ့ၢ်ဝီအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဘၣ်ဒီတဒၢကဟုကယာ် တၢ်ဟ့ၣ်မၤဖိသၣ်တဖၣ် တၢ်ဖံးတၢ်မၤတမံၤမံၤလၢ ကမၤဘၣ်ဒိဖိဒံဖိသၣ်တဖၣ် အလုၢ်လၢ်သကဲာ်ပဝး, တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့, သးသမူတၢ်ဘၣ်ယိၣ်, နီၢ်ခိက့ၢ်ဂီၤ အတၢ်ဒိၣ်ထိၣ်ဒီး တၢ်မၤလိတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့န့ၣ်လီၤ.

(၄) ဖဲၣ်ဒရဲၣ် ကီၢ်စၢဖှိၣ် ဘျိၣ်ဒိၣ်န့ၣ် ကဘၣ်ဒုးအိၣ်ထိၣ်ဝဲ သဲစးဘၣ်ထွဲဒီး ဖိဒံဖိသၣ်တဖၣ် အခွဲးအယာ်န့ၣ်လီၤ.

၅၀. ပှၤမၤတၢ်ဖိ အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်

ဖဲတၢ်ကွဲးလီၤပာ်လီၤဝဲ ပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်န့ၣ် ကီၢ်စၢဖှိၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ်ဒီး ကီၢ်စဲၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ကွဲးလီၤပာ်လီၤအီၤ လၢအဘၣ်လိာ်ဖိးမံဒီး ဟိၣ်ခိၣ်ဒီဖျၢၣ်အနိၣ်ဒိၣ် (Criteria) ဒီး တၢ်အၢၣ်လီၤဘၣ်သးတဖၣ် အိၣ်ဝဲဒ် လၢလာ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

(၁) ကယဲၢ်ပှၤလၢ အဖံးတၢ်မၤတၢ်ကိးဂၤဒဲး, ဒ်သိးကအိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤဘၣ်ဝဲ ပှဲၤဒီးပှၤကူပှၤကညီတဂၤ အသူးသ့ၣ်လၤကပီၤအဂီၢ်န့ၣ်,

- (၁) တၢ်ဖံးတၢ်မၤအလီၢ်အကျဲတဖၣ် အတၢ်အိၣ်သးန့ၣ် ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢ ကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲဒီး တၢ်ဖံးတၢ်မၤအလီၢ်
- (၂) ကဘၣ်ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ဒီး ပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲတဖၣ်
- (၃) ဒ်တၢ်ပာ်ပနီၣ်တၢ်မၤအဆၢကတီၢ် လၢအကြၢးဝဲအသိး ကဖံးဘၣ်မၤဘၣ်တၢ် အခွဲးအယာ်
- (၄) ကဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ နံၤသဘျ့ ဒီး နံၤဃ့ခွဲးတဖၣ်
- (၅) ကဘၣ်ဒိးန့ၢ်ဝဲ တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကသူၣ်ထိၣ်ဝဲ ပှၤမၤတၢ်ဖိစၢဖှိၣ်ကရၢ (ILO Convention 87) လၢတၢ်သဘျ့အပူၤဒီး ကဘၣ်ထိၣ်ဃူလိာ်အသး ဒီး ဃ့ထိၣ်တၢ်ခွဲးယာ် (ILO Convention 98) န့ၣ်လီၤ.

(၂) တၢ်ကဘၣ်ကွဲးလီၤပာ်လီၤဝဲ သဲစးတၢ်ဘျၢတဖၣ် လၢအဘၣ်ထွဲဒီး လၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤ, ထံချၢကီၢ်ချၢ, ပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် လၢသုးလီၢ်သုးကျဲ ဃုဖံးဃုမၤတၢ်တဖၣ် ဒီး ထံဂုၤကီၢ်ဂၤ ပှၤမၤတၢ်ဖိ လၢအဟဲနုာ်လီၤဃုဖံးဃုမၤတၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၅၁. ပှၤထူစံာ်မၤဝဲၤတဖၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်

(က) ကယဲၢ်ပှၤထူစံာ်မၤဝဲၤတဖၣ်န့ၣ်

- (၁) အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်သဘျ့ လၢကသူၣ်တၢ်ဖျးတၢ် ဒ်အဲၣ်ဒိးသူၣ်ဝဲဖျးဝဲအသိး, ဆါဝဲ, ထုးထိၣ်ဝဲသ့.
- (၂) ကယဲၢ်ခိသွဲန့ၣ် ဟ့ၣ်ဝဲလၢ ကျိၣ်စ့သ့.
- (၃) အိၣ်ဒီး တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်သဘျ့လၢ ကဒုးအိၣ်ထိၣ်ဝဲ ပှၤထူစံာ်မၤဝဲၤစၢဖှိၣ်ကရၢ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

(ခ) ပှၤထူစံာ်မၤဝဲၤ အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် သဲစးတၢ်ဘျၢတဖၣ် ဒ်အသနၢၣ်ဘၣ်ထွဲဝဲအသိးကီၢ်စၢဖှိၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ် ဒီး ကီၢ်စဲၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ကွဲးလီၤပာ်လီၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤဖျါထိၣ် တၢ်ထဲသိးတုၤသိးခွဲးယာ်

၅၂. ထံဖိကီၢ်ဖိ ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်ဒီး ကရူၢ်ကရၢလၢ အတူၢ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်လဲၤထိၣ်လဲၤထီ ဆံးစှၤလၢတၢ်ကိးကပၤဒဲး ဒီး တူၢ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လီၤမၢ် သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံဖိကီၢ်ဖိ ကရူၢ်ကရၢလၢ မၤတၢ်သ့အဂံၢ်အဘါဆံးစှၤဝဲတဖၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ခီဖျိမိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢ်တနီၤအဃိ ထံဖိကီၢ်ဖိကရူၢ်ကရၢလၢ ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်သနံး, ကွၢ်ကပာ်ကွံာ်အီၤတဖၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ကီၢ်စၢဖှိၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ် ကဘၣ်ပာ်လီၤတၢ်သိၣ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီသဲစး အိၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလီၤဆီ ဒီး ဟ့ၣ်တၢ်ဒီတဒၢ, ရဲၣ်ကျဲၤဒီးမၤအီၤသ့ၣ်တဖၣ်, ခီဖျိတၢ်ပာ်လီၤဝဲ ထံဖိကီၢ်ဖိကိးဂၤဒဲး ကဘၣ်ဒိးန့ၢ်ဝဲ တၢ်ထဲသိးတုၤသိးခွဲးယာ်အဃိ တဘၣ်ကဲထိၣ်ဝဲ တၢ်နိးတၢ်ဘျးဘၣ်.

၅၃. ပှၤနိၣ်ဂံၢ်စှၤ လၢအိၣ်ဝဲဒၣ်ဖဲ ကီၢ်စဲၣ်တဖၣ်အပူၤ (Minority Within Monority) နုာ်လီၤပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်သကိးဝဲလၢ တၢ်စံၣ်ညီၣ်တဲာ် ထံရူၢ်ကီၢ်သဲးဂ့ၢ်ဝီသနၢၣ်အပူၤကန့ၢ်အဂီၢ်, ထံရူၢ်ကီၢ်သဲးဂ့ၢ်ဝီသနၢၣ် တပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်တဖၣ်အပူၤ ပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်ဝဲ ကန့ၢ်အဂီၢ် တၢ်ကဘၣ်ဒုးအိၣ်ထိၣ်န့ၢ်ဝဲ တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး လၢသနၢၣ်အဂၤစုာ်စုာ်စ့ၢ်ကီး တၢ်သုးတၢ်ကျဲၤလီၤဆီ (Affirmative Action) အဂီၢ် တၢ်ကဘၣ်ပာ်လီၤ ဖီလစံၣ်သနူ ဒီး မၤအီၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲၣ်ဒရဲၣ်ခ့ၣ်တၢၣ်အပူၤ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ အိၣ်တ့ၢ်ဒံးတဖၣ် ပကပာ်ဖျါ ကဒီး လၢ လံာ်လၢက ဟဲဆူညါ တဘ့ၣ်အပူၤန့ၣ် လီၤ.

အမေရိကန်ရဲ့ စစ်ကောင်စီအပေါ် ပိတ်ဆို့မှုများက ထိရောက်နေရဲ့လား

လက်ရှိ အာဏာသိမ်းကာလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အကျပ်အတည်းပေါင်းများစွာကို ပြည်သူလူထုက ရင်ဆိုင်ခံစားနေခဲ့ကြရပါတယ်။ ဒီအကျပ်အတည်းတွေကို ချုပ်ငြိမ်းနိုင်ဖို့သက်ဆိုင်အစုအဖွဲ့ပေါင်းစုံကလည်း နည်းမျိုးစုံနဲ့ကြိုးပမ်းပေးနေကြပါတယ်၊ ၎င်းကြိုးပမ်းမှုတွေထဲမှာထိရောက်မှုရှိတဲ့ နိုင်ငံတကာမှ စစ်ကောင်စီအပေါ် အရေးယူပိတ်ဆို့မှုတွေကလည်း အရေးကြီးတဲ့ အခန်းကဏ္ဍကနေ ပါဝင်လို့နေပါတယ်။ ယခုစောင်းပါးမှာတော့ အပေါ်ကပြောခဲ့တဲ့ စစ်ကောင်စီအပေါ် နိုင်ငံတကာရဲ့ ပိတ်ဆို့မှုတွေထဲက အမေရိကန်အစိုးရရဲ့ လတ်တလော ပိတ်ဆို့ မှုနဲ့ပတ်သက်ပြီး အနည်းငယ် ဆွေးနွေးသုံးသပ်သွားမှာဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် စစ်ကောင်စီ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်မှာရှိတဲ့ အကြီးမားဆုံး ဘဏ်နှစ်ခုဖြစ်သော မြန်မာ့နိုင်ငံခြား ကုန်သွယ်မှုဘဏ် (MFTB) နှင့် မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ် (MICB) တို့ကို ဖွန်လ ၂၁ ရက်နေ့ (၂၀၂၃ ခုနှစ်) တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက အရေးယူပိတ်ဆို့မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ယခုအရေးယူမှုတွေ (MOD) ကိုလည်း ပါဝင်သည့်အတွက် အလွန်အရေးပါသော အရေးယူမှုမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ သံတမန်နည်းအရလည်း စစ်သံမှူးတွေကို အိမ်ပြန်နေဖို့ ပြောခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ၎င်းကဲ့သို့ လုပ်ရပ်များအား ပုံမှန်အားဖြင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံနဲ့ တစ်နိုင်ငံအကြား စစ်မဖြစ်ခင် သံတမန်နည်းလမ်းများကို ဖြတ်တောက်ပစ်ခြင်းမျိုးဖြစ်တဲ့အတွက် ယခုအရေးယူမှုသည် စစ်ပွဲခေါ်ခြင်းကလွဲလျှင် အခြားအရေးယူမှုများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သွားမည်ဆိုသည့် ပြင်းထန်သော အရေးယူမှုမျိုးအဖြစ် သုံးသပ်နိုင်ပါတယ်။ ဒီအရေးယူမှုတွေက (NDAA) အတိုင်း သွားနေတာဖြစ်တဲ့အတွက် အမေရိကန် ဘက်ကလဲ စစ်ကောင်စီအပေါ် ပိုပြီးတင်းကြပ်တဲ့ အရေးယူမှုတွေကို တစ်ရစ်ပြီးတစ်ရစ် ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နိုင်တာကို တွေ့မြင်နေရပါမည်။

အမေရိကန်အစိုးရရဲ့ စစ်ကောင်စီအပေါ် ပိတ်ဆို့မှုဆိုင်ရာ (Statement) မှာ ပါဝင်တဲ့ အဓိကအချက်တွေကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရပါသည်။

- ဤဘဏ်များသည် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံခြားဘဏ်စာရင်းများကို အသုံးပြု၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်ဘဏ္ဍာငွေ ရှာဖွေပေးသည့် နိုင်ငံတော်ပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို နိုင်ငံတကာ စျေးကွက်နှင့် အလွယ်တကူ ချိတ်ဆက်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြင့် စစ်ရေးကိစ္စရပ်များအတွက် အာဏာရှင်အဖွဲ့အစည်းက ခေါင်းပုံဖြတ်အမြတ်ထုတ်နိုင်မည့်ငွေကြေးအရင်းအမြစ် အမြောက်အများကို ပံ့ပိုးပေးခဲ့ကြပါသည်။
- အာဏာသိမ်းပြီးကတည်းကကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ရုရှားနိုင်ငံရှိ ပိတ်ဆို့အရေးယူထားသော အဖွဲ့အစည်းများမှ အနည်းဆုံး ဒေါ်လာ ၁ ဘီလီယံတန်ဖိုးရှိ ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ပစ္စည်းများ ဆက်လက်တင်သွင်းခဲ့သည်။ အဆိုပါတင်သွင်းမှု နှစ်ခုစလုံးသည် ရုရှားနိုင်ငံအတွက် ဝင်ငွေများ ပေးအပ်ခဲ့ပြီး မြန်မာစစ်တပ်၏ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေမှုကို အထောက်အကူဖြစ်စေသည့် စစ်လက်နက်ပစ္စည်းများကို သုံးစွဲခွင့်ပေးခဲ့သည်။
- (MFTB) နှင့် (MICB) တို့သည် MOGE နှင့် အခြားနိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများကို ဝင်ငွေရှာဖွေရန်အတွက် နိုင်ငံခြားစျေးကွက်များသို့ ဝင်ရောက်ခွင့်ပြုသော်လည်း အဆိုပါ ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် မြန်မာ့ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် အခြားသော ဒဏ်ခတ်ပိတ်ဆို့ခံထားရသော စစ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများအား နိုင်ငံခြားရင်းမြစ်များမှ လက်နက်နှင့် အခြားပစ္စည်းများကို ဝယ်ယူနိုင်စေပါသည်။
- မိမိတို့ နိုင်ငံတော်အတွက် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တရားမျှတမှုနှင့် စစ်မှန်သော ဒီမိုကရေစီ အနာဂတ်တစ်ခုကို ရှာဖွေလျက်ရှိသည့် မြန်မာပြည်သူများအတွက် အားပေးထောက်ခံမှုကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက ဖြေလျှော့သွားမည်မဟုတ်ပါ။
- အာဏာရှင် အဖွဲ့အစည်းက ရုရှား ကာကွယ်ရေးကဏ္ဍသို့ ခိုင်မာသည့်ငွေကြေး လွှဲပြောင်းပေးနိုင်မှုကို ထိန်းချုပ်ကန့်သတ်ရင်း အာဏာရှင်အဖွဲ့အစည်းကအကြမ်းဖက်မှုများကိုတိုးမြှင့်ရန်နှင့် အကြပ်အတည်းကိုရှည်ကြာစေရန် ဆောင်ရွက်ရာတွင်နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေးစနစ်မှတဆင့် အမြတ်ထုတ်နိုင်မှုကို ကန့်သတ်ရန် မိမိတို့၏ မိတ်ဖက်များ၊ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော နိုင်ငံတကာ အသိုက်အဝန်းမှ မဟာမိတ်များနှင့်အတူ မိမိတို့ ဆက်လက်ထိတွေ့ဆောင်ရွက်သွားပါမည်။
- တားမြစ်ချက်များတွင်ရန်ပုံငွေ၊ ကုန်စည်၊ ဝန်ဆောင်မှုများကို ပိတ်ဆို့ထားသူတစ်ဦး၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် သို့မဟုတ် ယင်းပုဂ္ဂိုလ်ထံမှရန်ပုံငွေ၊ ကုန်စည်သို့မဟုတ်ဝန်ဆောင်မှုတစ်ခုခုမှ ပံ့ပိုးကူညီမှု သို့မဟုတ် ပံ့ပိုးမှု၊ လက်ခံရရှိမှုတို့ ပါဝင်ပါသည်။
- ပိတ်ဆို့အရေးယူမှု၏ အဆုံးစွန်ပန်းတိုင်မှာ အပြစ်ပေးရန်အတွက် မဟုတ်ဘဲ အပြုသဘောဆောင်သော အပြောင်းအလဲများ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်ဖြစ်သည်ဆိုပြီး တွေ့ရပါတယ်။

အခု US ၏ အရေးယူမှုများအရ ဖြစ်ပေါ်မယ့် အဓိက အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အောက်ပါအတိုင်း သုံးသပ်တွေ့ရှိရပါသည်။

- မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးတွေကို ကိုင်တွယ်တဲ့ အစိုးရဘဏ်တွေဖြစ်သည်၊ အစိုးရဌာနရဲ့ ဝန်ထမ်းတွေရဲ့ ဘဏ်အကောင့်တွေက ဒီဘဏ်မှာ အများစုရှိတာဖြစ်သည်။ ဒါကြောင့် ၎င်းတို့ရဲ့ အစိုးရပိုင်းဆိုင်ရာ ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်မှုတွေမှာ ကန့်သတ်မှု တွေရှိလာမှာဖြစ်သည်။
- ဒီအရေးယူမှုဟာ စစ်ကောင်စီရဲ့ လုပ်ငန်းများအပေါ်သာ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိနေတာ မဟုတ်ပဲ ပြည်သူများရဲ့ နေ့စဉ်ဘဝများပေါ်မှာလည်း အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေ ရှိနေမှာဖြစ်သည်။ အဓိက ကတော့ လက်ရှိအရေးယူမှုကနေ နိုင်ငံခြားနှင့် ကုန်စည်ကူးလူးဆက်ဆံမှုတွေ လုပ်နေတဲ့ အရပ်သား ကုမ္ပဏီနဲ့ လုပ်ငန်းတွေအပေါ်မှာ ကန့်သတ်မှုတွေ ရှိလာမှာဖြစ်ပြီး နိုင်ငံအတွင်း ကုန်စျေးနှုန်း မငြိမ်မသက်မှုတွေ ဖြစ်ပေါ်လာမှာပါသည်၊ ၎င်းက ဒုက္ခတွင်းထဲရောက်နေပြီးသား ပြည်သူတွေအတွက် ခက်ခဲမှုတွေ ပိုမိုဖြစ်ပေါ်လာမှာဖြစ်သည်။
- ယခုအရေးယူမှုကြောင့် စစ်ကောင်စီအနေဖြင့် တရုတ်ကို ပိုပြီး မှီခိုရတာမျိုး ဖြစ်လာနိုင်ချေ ပိုတွေ့ရပါသည်။ ဒါကြောင့် စစ်ကောင်စီ အနေဖြင့် တရုတ်၏ ပံ့ပိုးမှုများကို လိုအပ်သည့် အချိန်များတွင် တရုတ်၏ တစ်ဖက်သတ် တောင်းဆိုမှုများကို လက်ခံလုပ်ဆောင်လာရဖွယ်တွေ့မြင်သုံးသပ်ရပါသည်။ အဓိကမှာ အရင်းအမြစ်တွေအပေါ် အခြေခံတဲ့အပေးအယူတွေ ဖြစ်လာပြီး နိုင်ငံနှင့်ပြည်သူများအတွက် ပိုပြီး ကျပ်တည်းသော ကာလများဆီသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိသွားစေမယ်လို့ သုံးသပ်မိပါသည်။

လတ်တလော တွေ့မြင်နေရသော စစ်ကောင်စီရဲ့ အကျပ်အတည်းများနှင့်၎င်းအကျပ်အတည်းများကိုပေါ်လွင်စေသည့်အကြောင်းအရာများ

- လက်ရှိ ကောင်စီအနေဖြင့် တစ်နိုင်ငံလုံးနီးပါးတွင် စစ်မျက်နှာဖွင့်တိုက်ပွဲဝင်နေရတာဖြစ်လို့ ၎င်းတို့ရဲ့ စစ်သုံးစရိတ် လိုအပ်ချက်တွေ ပိုပြီး မြင့်မားလာနေတာဖြစ်သည်။
- ပုံမှန်တိုက်ပွဲများထက် ကုန်ကျစရိတ် ပိုမိုမြင့်မားတဲ့ လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုတွေကိုလည်း ယခုနှစ်အတွင်း ယခင်နှစ်များထက် အ

ဆပေါင်းများစွာ ပိုလုပ်လာတဲ့အတွက် ငွေကြေး ကုန်ကျစာရိတ် ပိုမိုမြင့်မားလာမှာဖြစ်သည်။

- ၎င်းစစ်သုံးစရိတ်များအတွက် ယခုဘဏ္ဍာနှစ်တွေ စစ်သုံးစရိတ်ကို ယခင်နှစ်များထက် အများကြီး ပိုမိုရယူထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် လက်ရှိတွင်စစ်ကောင်စီအနေဖြင့် ၂၀၀၀၀ ကျပ်တန်ငွေစက္ကူအသစ်များကို ထုတ်ဝေဖို့ ကြိုးစားလာခြင်းက ၎င်းတို့လိုငွေပြနေပြီဆိုတာကို အသိပေးသလိုဖြစ်နေပါတယ်။ ဒေသအတွင်း စီးပွားရေးနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ပညာရှင်များရဲ့ သုံးသပ်ချက်များအရ ၎င်းကဲ့သို့ ထုတ်ဝေလာခြင်းက စစ်ကောင်စီမှ အကြောင်းပြသလို ဆင်ဖြူတော်မွေးနေ့အမှတ်တရ ဆိုတာထက် ပိုနေပြီး အဖြစ်နိုင်ဆုံး အကြောင်းရင်းမှာ နိုင်ငံဘဏ္ဍာလိုငွေ ပြနေခြင်းကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း သုံးသပ်ထားပါတယ်။ အဓိကအချက်မှာ စစ်ကောင်စီအနေဖြင့်၎င်းငွေကျပ်တန် အသစ်ထုတ်ဝေမှု လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပါတ်သက်ပြီးပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခြင်းက ၎င်းတို့အနေနဲ့ နိုင်ငံဘဏ္ဍာငွေလိုအပ်နေလို့ငွေကျပ်တန်အသစ်ထုတ်ဝေတယ်ဆိုတဲ့သုံးသပ်မှုများ ဖြစ်လာရတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကလဲ အထက်ပါအကြောင်းအရာများနှင့် ပြန်လည်ချိတ်ဆက်နှိုင်းယှဉ်ကြည့်တဲ့အခါ ကျိုးကြောင်းလျှော်ညီမှု ရှိနေတာကို တွေ့ရပါသည်။
- ယခုဒဏ်ခတ်ပိတ်ဆို့ အရေးယူမှုတွေသည် စစ်ကောင်စီအတွက် ကြီးမားသော အဟန့်အတားများ ဖြစ်နေသည်မှာ သိသာထင်ရှားလှပါသည်။ အကြောင်းမှာ ၎င်းတို့ငွေကြေးအရင်းအမြစ်များ အများစုကို ကျိုးဆောင်ပေးနေသည့် အဓိကဘဏ်များမှာ ကန့်သတ်မှုများစွာ ရှိလာတဲ့အတွက်ဖြစ်သည်။ သို့သော် စစ်ကောင်စီသည် ၎င်းတို့ လူနည်းစုတစ်စုရဲ့ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားကို ပိုမိုအလေးပေးတတ်တာဖြစ်ပြီး ၎င်းကိုယ်ကျိုးစီးပွားတွေကို ထိခိုက်မှုမရှိတဲ့အရာတွေအတွက် တုန်လှုပ်မှုအများကြီးရှိမှာ မဟုတ်တာကိုလဲ သုံးသပ်ရပါတယ်။ ၎င်းကို စစ်ကောင်စီ၏ ပြောရေးဆိုခွင့်ဖြစ်သူရဲ့ ယခုပိတ်ဆို့မှုအပေါ် တုံ့ပြန်မှုအားကြည့်ခြင်းဖြင့် သိနိုင်ပါသည်။ "ဒီလိုကိစ္စတွေက ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ်ကို လျှောက်လှမ်းနေချိန်မှာ မလိုလားအပ်တဲ့ နှောင့်နှေးမှုတွေ ဖြစ်စေပါတယ်" လို့ ဇော်မင်းထွန်းက ယခုထုတ်ပြန်မှုအပြီး စစ်ကောင်စီမှ ဦးစီးလုပ်ဆောင်တဲ့ သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲမှာ တုံ့ပြန်ပြောဆိုခဲ့ပါတယ်။ ၎င်းတို့ရဲ့လုပ်ရပ်မှာ မှားယွင်းနေခြင်းအပေါ်ပြန်လည်သုံးသပ်မှုမရှိဘဲ မိမိတို့ရဲ့လုပ်ရပ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောအခြေအနေများကို သူများအားလက်ညှိုးထိုး အပြစ်ဖို့ပြီး ခေါင်းမာနေခြင်းက ပြည်သူများရဲ့ ဒုက္ခကိုလျစ်လျူရှုပြီး မိမိတို့အာဏာတည်မြဲရေးကိုသာ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သွားမယ်ဆိုတာကို ဖော်ပြနေသည်။

မြန်မာကျပ်ငွေ ဖောင်းပွမှုနဲ့ တန်ဖိုးလျော့နည်းလာမှုများ ပိုမိုကြီးမားလာမည်ဖြစ်သည့်အတွက် ပြည်သူများအနေဖြင့် ပိုမိုခက်ခဲသော အခြေအနေများကို ရင်ဆိုင်လာရမှာဖြစ်သည်။ ပဋိပက္ခအတွင်း နေ့စဉ်အသက်ရှင်ရေးရုန်းကန်နေရသော ပြည်သူများရဲ့ ဘဝများအတွက် ပိုမိုကျပ်တည်းမှုများကို ထပ်မံရင်ဆိုင်လာရမှာဖြစ်သည်။

ဒေသအတွင်း ပဋိပက္ခကြောင့် နေရပ်စွန့်ခွာသူများနှင့် ပဋိပက္ခဒဏ်ခံစားရသူများ များပြားလာရာ ၎င်းတို့အား ပံ့ပိုးကူညီမှုပြုရေးသည်လည်း အရေးကြီးလျက် ရှိပါသည်။ ထို့အတွက် ငွေကြေးသည် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍတွင် ရှိနေရာ လက်ရှိငွေကြေးဖောင်းပွလာမှု အကျိုးဆက်များကို ထိရောက်စွာ ကာကွယ်မှုပြုနိုင်ရေး ပြင်ဆင်မှုများကို သက်ဆိုင်ရာ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ အခြားသော Stakeholder များ၊ ပညာရှင်များနှင့် စုပေါင်းပြင်ဆင်နိုင်ရေးသည် အရေးပါလျက်ရှိပါသည်။

ယခု US ၏ စစ်ကောင်စီအပေါ် အရေးယူမှုသည် ထိရောက်မှုရှိနေရာ မိမိတို့ တော်လှန်ရေး အင်အားစုများ အနေဖြင့်လဲ စစ်ကောင်စီ၏ အကျပ်အတည်းအပေါ် ထပ်ဆင့်အကျပ်အတည်းများ ပေးနိုင်ရေး မည်သို့သော် စီမံမှုများ လုပ်ဆောင်သင့်ကြောင်း အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ဆွေးနွေးမှုများ လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် အခြားသော တော်လှန်ရေးအစုအဖွဲ့များနှင့် ပူးပေါင်းမှုများလည်း လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်ကြောင်း သုံးသပ်မိပါသည်။

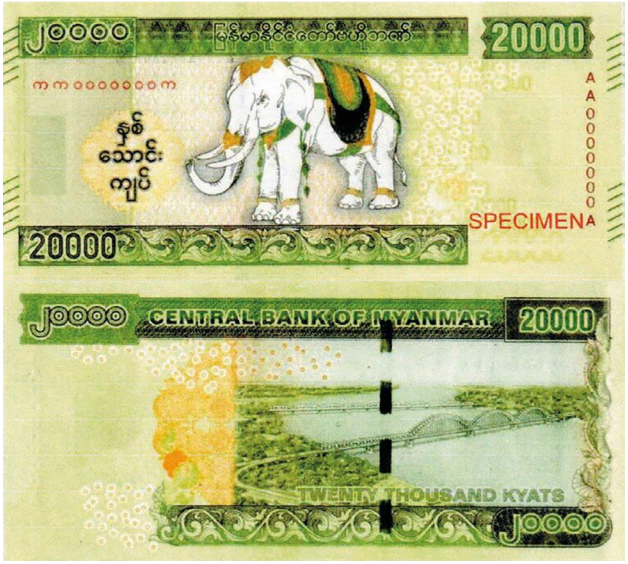

၂၀၂၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ တွင် အသစ်ထုတ်ဝေသော ၂၀၀၀၀ တန် ငွေစက္ကူ (ပုံ–BanknoteNews)

သို့သော် စစ်ကောင်စီနှင့် လက်တွဲလုပ်ဆောင်နေသော မိမိတို့ အကျိုးကိုသာ ရှေးရှုသည့် နိုင်ငံများနှင့် စီးပွားရေးကုမ္ပဏီများကြောင့် ၎င်းအတွက် အသက်ရှူပေါက်လေးတွေ ရနေမှာဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့မှ အဓမ္မသိမ်းယူအာဏာကို ဆက်လက်ထိန်းထားနိုင်အုံးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ယခုကဲ့သို့သော အရေးယူပိတ်ဆို့မှုများသည် စစ်ကောင်စီအတွက် ကြီးမားသော ဟန့်တားမှုများ ဖြစ်နေသော်လည်း တစ်ချိန်တည်းတွင် ပြည်သူများသည်လည်း ၎င်းပိတ်ဆို့မှုများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အကျပ်အတည်းများကြောင့် ဆိုးရွားသော အခြေအနေများကို ခံစားနေကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ယခုပိတ်ဆို့မှုများသည် ကာလရှည်ကြာစွာ မျှော်သွားတာမျိုးထက် ယခုပိတ်ဆို့မှုများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော စစ်ကောင်စီအတွက် အဟန့်အတားများကို ပိုမိုအားကောင်းစေမည့် စုပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုများ ရရှိလာစေရေး တော်လှန်ရေးအစုအဖွဲ့များအနေဖြင့် အလေးပေးလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ပြည်သူများ ခံစားနေရသည့် အခက်အခဲများကို လျှော့ချပေးနိုင်ရေး အားပေးလှုံ့ဆော်လိုက်ပါတယ်။

ပနဲတယ်

ကိုးကား

(၁) Homepage » Myanmar Peace Monitor (mmpeacemonitor.org)
(၂) Military Regime's Airstrikes in Myanmar (1 Feb 2021 - Current) » Myanmar Peace Monitor (mmpeacemonitor.org)

အာဇာနည် (Martyr's) ဟူသည်

အာဇာနည်ဟူသော ဝေါဟာရကို English-Myanmar အဘိဓာန်တွင်

- ■ သဒ္ဒါသီလ အပျက်မခံသူ
- ■ သူတော်စင်
- ■ ကြီးမားခိုင်မာသော ကိစ္စအတွက် အသက်ပေးသူ
- ■ ကောင်းတဲ့ကိစ္စအတွက် အသက်ပေးသူ
- ■ အာဇာနည်တစ်ဦးအဖြစ် ညှင်းပမ်းနှိပ်စက်ခံရသူ
- ■ ဒုက္ခဝေဒနာ ခံစားနေရသူ

ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရပါတယ်။

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးတွင် လူမျိုးတစ်မျိုးစီအတွက် မိမိတို့ရင်တွင်းမှ အသိအမှတ်ပြုထားကြသည့် လူပုဂ္ဂိုလ်များကို အထက်ပါဖွင့်ဆိုထားသည် ဝေါဟာရအဓိပ္ပါယ်အရ မိမိတို့ တိုင်းပြည်နှင့် လူမျိုးများအတွက် အာဇာနည်ပုဂ္ဂိုလ်များအဖြစ် သတ်မှတ်ကြသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ထို့ကြောင့် "အာဇာနည်" ဟူသော စကားရပ်ကို ကြားရသူများတွင် စိတ်ခံစားချက် (၂) မျိုးကို ခံစားကြရမည်ဖြစ်သည်။ (၂) မျိုးအနက် တစ်မျိုးစီ နှင့် တစ်ပြိုင်နက်ထဲတွင် (၂) မျိုးစလုံးကိုလည်း ယှဉ်တွဲခံစားနေကြရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအချက် (၂) မျိုးသည်ကား–

၁. ဝမ်းမြောက်ဂုဏ်ယူလျက် – ဇာတိသွေးဇာတိမာန် ထက်သန်လာစေပြီး အတုယူအားကျသော စိတ်ခံစားမှု၊

၂. ဝမ်းနည်းကြေကွဲလျက် – နမြောတသ လွမ်းဆွတ်သတိရခြင်း ဖြစ်ပေါ်စေသော စိတ်ခံစားမှု တို့ဖြစ်သည်။

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအသီးသီးတွင် မိမိတို့လူမျိုးအလိုက် လေးစားဂုဏ်ယူပြုထိုက်သော၊ ဂုဏ်ပုဒ် နှင့် လျော်ညီသော မိမိတို့လူမျိုးစု၏ ခေါင်းဆောင်များကို ထုတ်ဖော်ပြောဆို ဂုဏ်ပြုကြသကဲ့သို့၊ ၎င်းတို့အတွက် အထိမ်းအမှတ် နေ့ထူးနေ့မြတ်များကို သတ်မှတ်၍ အခမ်းအနားများဖြင့် ဂုဏ်ပြုကြပါသည်။

၁၉၅၀၊ ဩဂုတ်လ (၁၂) ရက်နေ့တွင် ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏ ဥက္ကဋ္ဌ စောဘဦးကြီး နှင့်အတူ ရဲဘော်ရဲဘက် များ၊ ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး တိုက်ပွဲတွင် ကျဆုံးခဲ့ရပါသည်။ ထိုနေ့ကို ကရင်အမျိုးသားများက မိမိတို့၏ အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး စောဘဦးကြီး ကို မိမိ၏ကိုယ်ကျိုးကို မငဲ့ကွဲဘဲ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး နှင့် ကရင်အမျိုးသားအပေါ် သစ္စာစောင့်သိပြီး၊ မျိုးချစ်စိတ်ဓါတ်နှင့် အများကောင်းကျိုးအတွက် အသက်ကို စွန့်လွှတ်အနစ်နာခံသော ရဲရင့်စွန့်စားခဲ့သည့် ကရင်အာဇာနည် ခေါင်းဆောင်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုသောအားဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌ စောဘဦးကြီးနှင့်အတူ ရဲဘော်ရဲဘက်များ ကျဆုံးသောနေ့ဖြစ်သည့် ဩဂုတ်လ (၁၂) ရက်နေ့ကို ကရင်အာဇာနည်နေ့အဖြစ် သတ်မှတ်ဂုဏ်ပြုကြပါသည်။

ယခုကဲ့သို့ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင် စောဘဦးကြီးအား ကရင်အာဇာနည်အဖြစ် သတ်မှတ်ဂုဏ်ပြုရခြင်းမှာ–

(၁) ကရင်တစ်မျိုးသားလုံး၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် ကိုယ်ကျိုးမဖက်ဘဲရှေ့ဆောင်လမ်းပြ အနစ်နာခံ ဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် ဂုဏ်ပြုအသိ အမှတ်ပြုခြင်း။

(၂) ကရင်ပြည်သူတို့အား ဒီမိုကရေစီနည်းကျကျ နိုင်ငံရေးလမ်းပြခဲ့ပြီး သဘောထားကွဲလွဲသူများကို စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးကို မြတ်နိုးတန်ဖိုးထားလျက် တိုင်းပြည်နှင့် လူမျိုးအပေါ် မေတ္တာစေတနာဖြင့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခဲ့ခြင်း။

(၃) သို့ရာတွင် ထိုအချိန်က တိုင်းပြည်နိုင်ငံရေးပြဿနာကို ငြိမ်းချမ်းသောနည်းဖြင့် စေ့စပ်ညှိနှိုင်း အဖြေမရှာနိုင်ဘဲ တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးအတွက် အဖိုးမဖြတ်နိုင်သော တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်တစ်ဦး ကျဆုံးခဲ့ရသည့် အဖြစ်သနစ်ကို သမိုင်းသင်ခန်းစာ ရယူခြင်းဌာ နမြောတသ လွမ်းဆွေးသတိရစေခြင်း နှင့် နောင်လာနောင်သားများအား ထိုကဲ့သို့ဖြစ်ရပ်မျိုး ထပ်မံမကြုံကြစေရန် သတိပေး နှိုးဆော်လိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ကရင်အမျိုးသားအာဇာနည်အပေါင်းအားဦးညွှတ်အလေးပြုလျက်..

တော်လှန်ရေးသစ္စာဖြင့်
ခိုင်စံရွှေမြင့်

ကရင့်အာဇာနည်နေ့သို့

အင်းစိန်ရေ ....

ရက်ပေါင်း ၁၁၁ ရက်
မင်းတို့အောင်ပွဲခံ ခဲ့တာကို
မော်ကွန်းရေးထိုးထားလျက်ပါ။

မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ရေ ....

နှစ်နဲ့ချီပြီး အာဇာနည်စိတ်ဓာတ်နဲ့
ခုခံတော်လှန်ခဲ့တာကို
သမိုင်းရေးထိုးထားလျက်ပါ။

ပဲခူးရိုးမရေ ....

နှစ်နဲ့ချီပြီး သူရဲကောင်းစိတ်ဓာတ်နဲ့
ဆန့်ကျင် တော်လှန်ခဲ့တာကို
ကမ္ပည်းရေးထိုး ထားလျက်ပါ။

ကော်သူးလေရေ ....

အမျိုးသားလွတ်မြောက်ဖို့ အတွက်
အမြဲတန်း တော်လှန်နေတာကို
ထာဝရ ဂုဏ်ယူ အားပေးနေလျက်ပါ။

မျိုးဆက်သစ် (၄.၇.၂၀၂၃)

တၢ်ပၢၢ်ဆၢနၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်

ထံကီၢ်အါဘ့ၣ်အပူၤပှၤကလုာ်လၢ အပၢၢ်ဆၢထီဒါဝဲ ပဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲ အါမးလၢ ဟီၣ်ခိၣ်ချၢနၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်အ တၢ်ပညိၣ်တခီ တဒ်သိးလိာ်သးခဲလၢာ် ဘၣ်နၣ် ပသ့ၣ်ညါဝဲနၣ်လီၤ. တနီၤနီၤမ့ၢ် ဝဲ ထံရူၢ်ကီၢ်သဲးအဖီခိၣ် ပညိၣ်ဝဲ, တနီၤ နီၤ မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်အဖီခိၣ်, တနီၤနီၤ တၢ် စူၢ်တၢ်နာ်အဖီခိၣ် ဒီး လၢတၢ်ဂ့ၢ်အါမံၤ အဖီခိၣ် တၢ်ပညိၣ်ကအိၣ်ဝဲ အကလုာ် ကလုာ်နၣ်လီၤ. လီၤဆီဒၣ်တၢ် တၢ်ပၢၢ် ဆၢကရူၢ်လၢ အထီဒါပၢၢ်ဆၢ ထံကီၢ်ပ ဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ပညိၣ်တခီ ကမ့ၢ်ဝဲ ထံရူၢ်ကီၢ်သဲး တၢ်ဂ့ၢ် အိၣ်ဝဲအသိး ပှၤ ဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်, မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ် တၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ် တဖၣ် ပၣ်ဃုာ်သ့ဝဲဒၣ်နၣ်လီၤ.

အဃိနၣ်ဒီး လၢတၢ်ဂ့ၢ်တမံၤမံၤအ ဖီခိၣ် တၢ်ပၢၢ်ဆၢ ကီးကလုာ်ဒဲးနၣ် အ ခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိ ဟဲလၢ တၢ်တတီတတြၢ်, တၢ်တလိၤတဘၣ်, တၢ်တကြၢးတဘၣ်, တၢ်လၢ တဖိးမံလိာ်သး သ့ၣ်တဖၣ်နၣ် တၢ်ကမၤကဲ့ၤအီၤဆူ တၢ်လၢအဘၣ်,တၢ် တီတၢ်တြၢ်အဂီၢ် ပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် မၤဝဲတၢ်ပၢၢ်ဆၢနၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်တဲလၢတၢ် ကတိၤဖှၣ်နၣ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢစံးတၢ်နၣ် "တၢ် ဆီတလဲတၢ်လၢအကမၣ်တဖၣ် ဆူတၢ် လၢအဘၣ်နၣ်လီၤ." အဃိသတးဒီး ပဝဲ ကညီဖိလၢ အနၠာ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဖဲ ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ကြၢး နၢ်ပၢၢ်သကိးအီၤ ဖှိဖှိဖှါဖှါနၣ်လီၤ.

ပမ့ၢ်ကွၢ်ကဒါ ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢတခီ ပပၢၢ်ဆၢတၢ် ခီဖျိတၢ်ဂ့ၢ်မနုၤလဲၣ်, ပမ့ၢ် တဲလၢအဖှၣ်ဒီး ထံရူၢ်ကီၢ်သဲးအဖီခိၣ် တၢ်လၢတတီတတြၢ်သ့ၣ်တဖၣ် မၤကီ မၤခဲ, မၤအၢမၤနး ပပှၤကလုာ်အဃိ ပ ကထီဒါမၤလီၤမၢ်ကွံာ် တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အံၤ ဒ်သိး ကပူၤဖျဲးဝဲ ဒီး ကညီဖိသ့ၣ် တဖၣ် နၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်မၤလီၤမၢ်ကွံာ်ထံရူၢ် ကီၢ်သဲး တၢ်တတီတတြၢ်ဆူ တၢ်တီတၢ် တြၢ်အဂီၢ် ပကဘၣ်ဂုာ်ကျဲးစၢးဆီတလဲ တၢ်နၣ်လီၤ. အဃိနၣ်ဒီး ပကမ့ၢ်ပှၤလၢ အဆီတလဲတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်နၣ်အဂီၢ်အဆိ ကတၢၢ် ပကဘၣ် ပဲာ်ထံနီၤဖးဆိလီၤကဲ့ၤ ပသးနၣ် မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်ကတၢၢ်နၣ် လီၤ. ပမ့ၢ်တကွၢ်လီၤကဲ့ၤပသးဒီး မ့ၢ်တ ဆီတလဲပသးလၢ အဆိဘၣ်ဒီး တၢ်ပၢၢ် ဆၢလၢပမၤအီၤနၣ် ကတုၤလၢပတၢ်ပ ညိၣ်အဂီၢ်နၣ် တၢ်မုၢ်လၢ်စှၤဝဲဒိၣ်မးနၣ် လီၤ. အဲၣ်ဒီးစံးတၢ်နၣ် ပှၤပၢၢ်ဆၢတၢ်ဖိ ကီးဂၤဒဲးနၣ် အဆိကတၢၢ် ကဘၣ်ဆီတ လဲအကစၢ်အသးလၢ အဆိနၣ် မ့ၢ်တၢ် လၢအကါဒိၣ်နၣ်လီၤ. ပဆီတလဲပသး မ့ၢ်တမုာ် မ့ၢ်တကဲဘၣ်ဒီး ပကဆီတလဲ ထံရူၢ်ကီၢ်သဲး လၢအတီအတြၢ်တခါအံၤ ညီတညီနၣ် ပနၢ်ပၢၢ်အီၤသ့ဝဲဒၣ်နၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်အံၤအဖီခိၣ် အဲၣ်ဒီးလၢ ပဝဲလၢ ပကီးလီၤပသးလၢ တၢ်ပၢၢ်ဆၢ ဖိခဲလၢာ် ပကဂုာ်ကျဲးစၢး ဆီတလဲသ ကိး ပတၢ်အိၣ်မူလၢ တကြၢးတဘၣ် သ့ၣ်တဖၣ်ဝံၤ မူဒါလၢ ပဟံးဃာ်အီၤဒီး တၢ်ဟ့ၣ်လီၤပှၤတဖၣ်အဖီခိၣ် ပကဂုာ် ကျဲးစၢးဟူးဂဲၤမၤ မၤသကိးလၢ တၢ်သူၣ် ဆူၣ်သးဂဲၤ အိၣ်ဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်အသိ လၢ လၢအဖိးမံလိာ်သးဒီး ကညီတၢ် ပၢၢ်ဆၢ အကျဲသနူသ့ၣ်တဖၣ် အဖီခိၣ် တဲာ်တဲာ်ဒူဒူနၣ် မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်သရူထီၣ် လိာ်ပသး လၢတၢ်ပၢၢ်ဆၢ တၢ်မုၢ်လၢ် ကွၢ်စိ အဖီခိၣ်နၣ်လီၤ.

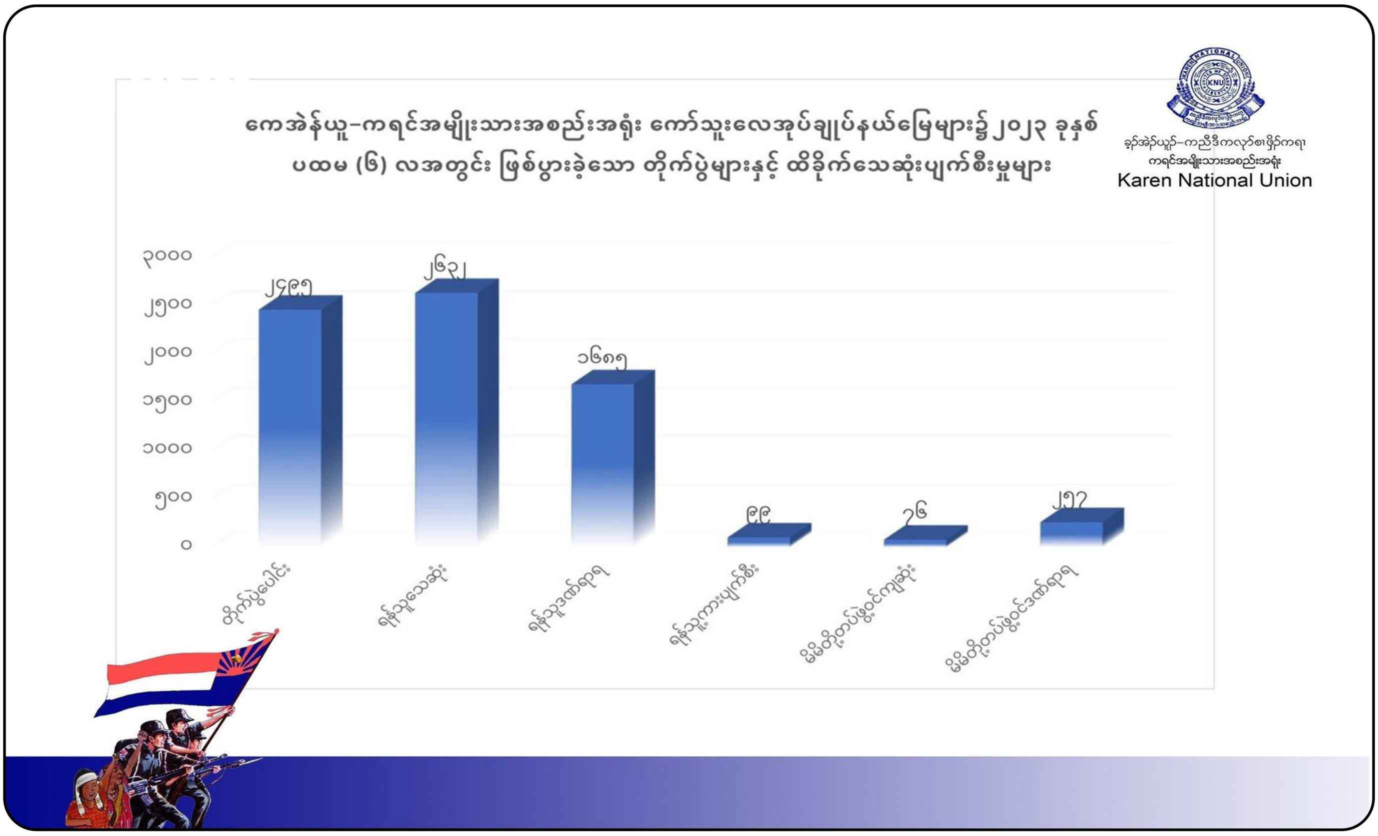

ကရင်လူမျိုးများအား ကျွန်တော့်၏ ပေးစာ

သံလွင်မြစ် စုန်ရေနှင့်အတူ ဆူညံသံတွေနဲ့ ဖုံးလွှမ်းနေတဲ့ လေပေါ်မှာ လိုက်ပါရင်း ကျွန်တော့်အတွေးတစ်ခု ဝင်လာတယ်။ အဲ့ဒါကတော့ ကရင့်တော်လှန်ရေးက ဘာကြောင့် ဒီလောက်ထိကြာရှည်နေရတာလဲ။ ခေါင်းဆောင်များ၏ ဦးဆောင်မှုက မကောင်းလို့လား။ ဒါမှမဟုတ် ကော်သူးလေမှာရှိတဲ့ ပြည်သူတွေ ကော်သူးလေပြည်ကို မလိုချင်လို့ တော်လှန်ရေးကို မပံ့ပိုးတာလား။ ဒါလည်း မဟုတ်ပြန်ဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ မြင်နေ၊ တွေ့နေရတာက ခေါင်းဆောင်တွေက နေ့မအား၊ ညမနား ကော်သူးလေပြည်ရရှိရေးအတွက် ကိုယ်စွမ်း၊ ဉာဏ်စွမ်း ရှိသလောက် ကြိုးစားနေကြတယ်။ ကော်သူးလေအုပ်ချုပ်မှု နယ်မြေတွေထဲမှာ ကရင်ပြည်သူတွေလည်း နှစ် (၇၀) ကျော် စစ်ဘေး၊ စစ်ဒဏ်ကို ကြံ့ကြံ့ခံပြီး ကော်သူးလေပြည်အတွက် အသက်တွေရင်း၊ ပစ္စည်းဥစ္စာတွေ ဆုံးရှုံးခံကြပြီးတတ်နိုင်သလောက် ပံ့ပိုးပေးဆပ်နေတာလည်း မြေကြီးလက်ခတ်မလွဲပေ။ ဒါဆိုရင် ဘာကြောင့်လဲ? အဖြေကတော့ ကျွန်တော်တို့ ကရင်လူမျိုးအယောက်ချင်းစီရဲ့ ရင်ဘတ်ထဲမှာ ရှိနေမယ်လို့ ကျွန်တော်ယုံကြည်တယ်။

ကျွန်တော် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး အုပ်ချုပ်တဲ့နယ်မြေတစ်နေရာမှာ သင်တန်းတစ်ခုတက်ရင်း ညပိုင်းတိုင်း၊ ဖုန်းလိုင်းမရ၊ အင်တာနက်လိုင်း လည်းမရတော့ အချိန်ကို အကျိုးရှိရှိ အသုံးချချင်တာနဲ့ အဲ့ဒီဒေသက သင်တန်းတက်လာတဲ့ ဒေသခံသင်တန်းသားတွေနဲ့ စကားစမြည်ပြောဖြစ်တယ်။

တစ်ညမှာ ဒေသအခြေအနေ မေးမြန်းရင်း စကားဝိုင်းမှာ အမျိုးသမီးတစ်ဦးက သူ့ရဲ့ အခြေအနေကို ပြောပြတော့ ကျွန်တော် သူ့ ရှေ့မှာ မျက်ရည်မကျအောင် မနည်းထိန်းထားရတယ်။ စကားပြောတဲ့ အမျိုးသမီးက သူကိုယ်ဝန်ဆောင်နေချိန်မှာ သူ့ အမျိုးသား ရေနစ်လို့ဆုံးတယ်။ ကလေးမွေးတော့လည်း သမီးဖြစ်သူက ကျန်းမာရေး ချူချာသေး၊ သွေးထဲမှာ ငှက်ဖျားပိုးရှိနေတော့ ခဏခဏဖျားလေ့ရှိတယ်။ ကလေးဖျားတိုင်းလည်း ဆေးခန်းသွားပြဖို့က သွားလာစရိတ် မတတ်နိုင်လို့ အိမ်မှာဘဲ နေပြီးကုရတဲ့အခါလည်းမနည်းတော့၊ သူ့မှာ ကလေးမွေးခါစ ညီမဖြစ်သူကို ဝိုင်းပြီးပြုစုရသေး၊ ညီမဖြစ်သူရဲ့ အမျိုးသားက တာဝန်ကြောင့် ရှေ့ တန်းရောက်နေတော့ ဝိုင်းပြီးကြည့်ရမှာ သူ့ရဲ့ တာဝန်မဟုတ်လား။ သူစကားပြောနေရင်း ငိုသံပါလာတာ သတိထားမိတယ်။ သူ့မျက်နှာ ကိုယ်ဆက်မကြည့်ရဲတော့ဘဲ ကျွန်တော်မျက်နှာလွှဲထားမိလိုက်တယ်။ ကျွန်တော်အတွေးထဲမှာ အတွေးတစ်ခုဝင်လာတာက ဒီအမျိုးသမီးက သူ့မိသားစုနဲ့ သူတာဝန်ထမ်းဆောင်နေတဲ့ ဌာနအတွက်တော့ သံမဏိအမျိုးသမီးဘဲ။

ပြီးတော့ အိမ်ထောင်တစ်ခုကို ဦးဆောင်သူအမျိုးသမီးပီပီ သူပြောလိုက်သေးတယ်။ ကျွန်မတို့ဘက်မှာရှိတဲ့ လူငယ်တွေ အင်တာနက်ကိုတစ်ရက်ထဲသုံးတာ (၅၀/၁၀၀) ဘတ်လောက်ကုန်တယ်။ အဲ့ဒီ (၅၀/၁၀၀) ဘတ်က ငါ့အိမ်အတွက် မီးဖိုချောင်သုံးဝယ်မယ်ဆိုရင် အများကြီးရတယ်လို့ပြောတော့ ကျွန်တော်မှင်သက်မိသွားတယ်။ သူပြောတဲ့အထဲမှာ ကျွန်တော့်ကိုယ်ကျွန်တော် အရှက်ရစေတဲ့ စကားတစ်ခွန်းက "တောင်ယာလုပ်ချိန်ရောက်ရင် မိသားစုဝမ်းရေးအတွက် တောင်ယာပြန်ခုတ်/စိုက်ရတော့ အဖွဲ့အစည်း၊ ဌာနရဲ့တာဝန်တွေ လစ်လပ်တာတို့ရှိတာပေါ့" ကျွန်တော်မြင်မိတာက ကျွန်တော်တို့ကရင်လူမျိုးတွေထဲမှာ ကရင်တော်လှန်ရေး/ကော်သူးလေပြည်ရရှိရေးအတွက် အဲ့ဒီအမျိုးသမီးလို (၇၀) ရာခိုင်နှုန်းသာ ရှိခဲ့မယ်ဆိုရင်ဖြင့် ကျွန်တော်တို့ လျှောက်ရမည့်ခရီးက နဲနဲလေးဘဲ လိုပါတော့မယ်။

ကျွန်တော်စဉ်းစားမိတာက ကေအဲန်ယူ အုပ်ချုပ်ရေးကို ဒီထက်မကကောင်းကောင်းမွန်မွန် လည်ပတ်နိုင်ဖို့အတွက် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးရဲ့ (၁၇) ကြိမ်မြောက် ကွန်ကရက်အပြီးမှာ ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ ဌာန (၁၂) ခုရှိတယ်။ သေချာတာက ခရိုင် (၇) ခရိုင်မှ ဌာန (၁၂) ခုရဲ့ ဝန်ထမ်းအများကြီးရှိတယ်။ ဒ့ါအပြင် KNLA/KNDO စစ်သားများလည်း ကော်သူးလေပြည်ရရှိရေးအတွက် အသက်ကိုပင် မနမြောဘဲ ပေးဆပ်သူက ပေးဆပ်၊ ဆက်လက်တိုက်ပွဲဝင်နေတဲ့ရဲဘော်တွေက ဒုနဲ့ဒေးပါဘဲ။ ကျွန်တော်မမှားဘူးဆိုရင် ၁၀၀% နီးပါးသော ဌာနဝန်ထမ်းတွေနဲ့ KNLA/KNDO စစ်သားများဟာ ကေအဲန်ယူ (ကော်သူးလေ) ပြည်ရရှိရေးအတွက် လစာမဲ့ ပေးဆပ်နေကြတယ်။ ကေအဲန်ယူ (ကော်သူးလေပြည်) ရရှိရေးအတွက် သူတို့တွေအတွက် တစ်လကိုလစာဘတ် (၂၀၀၀) ဘတ်/မြန်မာငွေ (၂၀၀၀၀၀) ကျပ်လောက်ပေးနိုင်ဖို့ ကျွန်တော်တို့ပြည်တွင်းပြည်ပ ကရင်လူမျိုးများ မစဉ်းစားသင့်ဘူးလား။ ပေးဖို့အတွက် ကျွန်တော်တို့မှာ လူ့အရင်းအမြစ်၊ ငွေကြေးအရင်းအမြစ်များ မရှိဘူးလား။ သေချာတာကတော့ ကျွန်တော်တို့ ကရင်လူမျိုးတွေဟာ ခေသူတွေမဟုတ်ဘူးဆိုတာပါဘဲ။ ပြည်တွင်းမှာရော၊ ပြည်ပတွေမှာပါ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်တွေ၊ ပညာရပ်အသီးသီးမှ ပညာရှင်တွေရှိနေတာတော့ အမှန်ပင်။ ၂၀၀၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း တတိယနိုင်ငံကိုရောက်တဲ့ ကရင်လူမျိုးတွေ လက်ချိုးရေတွက်လို့ မရလောက်အောင် များခဲ့ပါတယ်။ သူတို့တွေကကော ကော်သူးလေပြည်ရရှိဖို့ ပံ့ပိုးမှုမပေးနိုင်ဘူးလား။ ပြည်တွင်းမှာရှိတဲ့ ကျွန်တော့် ကရင်လူမျိုးတွေကကော ကေအဲန်ယူ အုပ်ချုပ်မှု ယန္တရားကြီး ကောင်းမွန်စွာ လည်ပတ်နိုင်အောင် ပေါ်ပေါ်တင်တင် ပံ့ပိုးတဲ့သူရှိနေသလို၊ သိုသိုသိပ်သိပ် ပံ့ပိုးပေးနိုင်မည့်လူ အများကြီးလိုအပ်နေပါတယ်။

ဂျူးလူမျိုးတွေ၊ Israel တိုင်းပြည် ပြန်လည်တည်ဆောက်ဖို့ ဘယ်လိုပေးဆပ်ခဲ့ကြသလဲ။ တိုင်းပြည်ပြန်လည်တည်ဆောက်မယ်ဆိုပြီးတိုင်းပြည်ခေါင်းဆောင်ကနေ ကြေငြာတာနဲ့ အနယ်နယ်အရပ်ရပ်၊ တိုင်းတစ်ပါးမှ ပြန်လာကြပြီး Israel တိုင်းပြည်ကို တည်ဆောက်ကြလို့ လက်ရှိကျွန်တော်တို့တတွေ တွေ့နေ၊ မြင်နေရတဲ့ Isreal တိုင်းပြည်က ဘယ်လိုဘယ်ပုံ ကမ္ဘာ့အလယ်မှာ မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်နေလည်းဆိုတာကို ကျွန်တော်တို့ ကရင်လူမျိုးတွေအတွက် သာဓက ဘဲမဟုတ်လား။

ဒါကြောင့် ကျွန်တော့်ကရင်လူမျိုးတွေလည်း ဒီတစ်ကြိမ်က နောက်ဆုံးအကြိမ်တော်လှန်ရေး အချိန်ခါကောင်းလို့ သတ်မှတ်ပြီး အင်တိုက်အားတိုက် ပါဝင်အားဖြည့်သင့်နေပါပြီး။ ကျွန်တော်တို့ ကရင်တစ်မျိုးသားလုံး (ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ) နေသူအားလုံး အင်တိုက်အားတိုက် ပါဝင်မယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ ကော်သူးလေ လွတ်လပ်ရေးနေ့က လက်တစ်ကမ်းမှာ ရှိနေတာတော့ ငြင်းလို့မရပါဘူး။ ဒါကြောင့် ပြည်တွင်းမှာကော၊ ပြည်ပမှာပါ နေကြတဲ့ ကျွန်တော်တို့ ကရင်လူမျိုးတွေ ကရင့်တော်လှန်ရေး မြန်မြန်ပြီးမြောက်ပြီး ကော်သူးလေပြည် မြန်မြန်ရရှိစေရန် တွန်းတွန်းတိုက်တိုက် ဝိုင်းဝန်းပံ့ပိုးကူညီကြဖို့ ဤစာလွှာအားဖြင့် ကျွန်တော်ချစ်သော ကရင်လူမျိုးအားလုံးထံသို့ လေးစားစွာ ပေးပို့အပ်ပါသည်။

လေးစားစွာဖြင့်

Saw Klo Taw Nor

ကရင့်တော်လှန်ရေး လမ်းဆုံနှင့် နိုင်ငံရေးအတွေးစများ

လာမည့်နှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်ဆိုလျှင် ကရင်အမျိုးသားတို့၏ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး စတင်ခဲ့သည်မှာ ၇၅ နှစ် တင်းတင်းပြည့်တော့မည်ဖြစ်သည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်ကတည်းက ကြုံတွေ့လာခဲ့ရသည့်ဖြတ်သန်းမှုနှင့်အတူ ပေးဆပ်ခဲ့ရသည့် အသက်ပေါင်းများစွာကို အတိအကျရေတွက်နိုင်ရန်မှုကား ခက်ခဲလွန်းလှသည်။ လူမသိသူမသိ အသက်စတေးခဲ့ကြသူပေါင်း မြောက်များစွာရှိသကဲ့သို့ လူသိရှင်ကြား အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ကြသူများလည်း ဒုနဲ့ဒေးဖြစ်သည်။ အခက်အခဲပေါင်းမြောက်များစွာကို ကျော်ဖြတ်နိုင်ခဲ့ရုံမက ခေတ်စနစ်အဖုံဖုံကိုလည်း ဖြတ်သန်းခဲ့ရပြီး အတွေ့အကြုံရင့်ကျက်သည့် တော်လှန်ရေး၊ ကမ္ဘာ့သက်တမ်းအရှည်ကြာဆုံး တော်လှန်ရေးဟုဆိုပါကလည်း မှားမည်မဟုတ်။

ဤကဲ့သို့ တော်လှန်ရေးတွင် ကရင်အမျိုးသားတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့် အပြည့်အဝရှိသော ကော်သူးလေပြည် တည်ထောင်ရေးပန်းတိုင်နှင့် ယနေ့ထက်ထိတိုင် တစ်စိုက်မတ်မတ် ဦးဆောင်တိုက်ပွဲဝင်လာခဲ့သည့် တစ်ခုတည်းသော အဖွဲ့အစည်းမှာ ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးပင် ဖြစ်သည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ခေတ်အဆက်ဆက် မြန်မာအာဏာရှင်အဆက်ဆက် (အမျိုးမျိုး) ကို နည်းလမ်းပေါင်းစုံဖြင့် တော်လှန်တိုက်ပွဲဝင်နေသည့် ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးသည် ခြောက်ပြစ်ကင်း သဲလည်းစင်တော့ မဖြစ်နိုင်သည်မှာ သေချာလှသည်။ အပြစ်အနာအဆာ များစွာရှိနေသည်ကိုလည်း ငြင်းချက်ထုတ်စရာမလိုဟု ယူဆပါသည်။ အားသာချက်များစွာ ရှိသကဲ့သို့ အားနည်းချက်များလည်း တစ်ပုံတစ်ပင်ဖြစ်နိုင်သည်။ စိန်ခေါ်မှုများစွာနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်မှာလည်း သိသာမြင်သာဖြစ်သည်။ သို့သော် အသစ်ပေါ်ထွန်းလာသည့် အခွင့်အလမ်းများလည်း ရှိနေသည်ကို သတိလက်လွှတ် မဖြစ်ဖို့လိုပါသည်။

ဤကဲ့သို့သော အခြေအနေတွင် ကရင်အမျိုးသားတော်လှန်ရေး၏ အခြေခံအတွေးအခေါ် အယူအဆများကို မှတ်သားနာယူရန် လိုအပ်သကဲ့သို့ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြရန်လည်း အရေးကြီးပေသည်။ နည်းပညာအပြောင်းအလဲ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မြန်ဆန်လွန်းလှသည့် ကာလတွင် တရားသေ လှေနံဓားထစ်အယူဝါဒဖြင့် ကျော်ဖြတ်ဖို့ ကြိုးစားပါက မလိုအပ်ဘဲ တော်လှန်ရေး သက်ဆိုးရှည်သွားနိုင်ပါသည်။ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး ဒီကနေ့ထက်ထိ မကျဆုံးဘဲ ရပ်တည်နေနိုင်သေးသည်မှာ ကရင်အမျိုးသားများအတွက် ဂုဏ်ယူစရာဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း၊ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးသက်တမ်း အဘယ်ကြောင့် ရှည်ကြာလွန်းရပါသနည်းဆိုသည်ကို ကျနော်တို့အားလုံးက သုံးသပ်ကြဖို့ တာဝန်ရှိပါသည်။ မိမိကိုယ်မိမိ မသုံးသပ်မဆင်ခြင်ပါက သူတစ်ပါးကလာ၍ သုံးသပ်သွားသည်ကို ခံရမည်မှာ ဧကန်မလွဲပါ။ အပြုသဘော သုံးသပ်ခြင်းဖြစ်ဖို့ နှင့် အားနည်းချက်ရှိပါက ပြင်ဆင်လိုစိတ်ရှိခြင်း ကသာလျှင် အရေးကြီးပါသည်။

ကရင့်တော်လှန်ရေး၏ အခြေခံအတွေးအခေါ်အုတ်မြစ်ကို ချမှတ်ပေးခဲ့သူသည် ကော်ခိုစောဘဦးကြီးပင်ဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင် သူ့အကြောင်း အကျင့်တဝင့် မပြောလိုတော့ပါ။ သူချမှတ်ခဲ့သည့်မူ (၄) ချက်မှာ

၁။ လက်နက်ချစကား အလျဉ်းမပြောရ

၂။ ကရင့်လက်နက် ကရင့်လက်ထဲတွင် ရှိရမည်

၃။ ကရင့်ကံကြမ္မာ ကရင်ဖန်တီးရမည်

၄။ ကရင်ပြည်ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း ပြီးပြည့်စုံရမည်

ဟူ၍ဖြစ်သည်။

ဤရိုးရှင်းလွန်းလှသည့် မူ (၄) ချက်ကို ကရင့်တော်လှန်ရေးအား ဦး ဆောင်ပဲ့ကိုင်နေသည့် ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးက ယနေ့ထိတိုင် စွဲကိုင်ထားသည်မှာ ရှင်းလင်းထင်ရှားလှသည်။ ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်တစ်ဦးစနှစ်ဦးစက သွေဖြည်သွားခဲ့သည့် သာဓကများရှိသော်လည်း အများစုက ထိုမူ (၄) ချက်ကို ဆုတ်ကိုင်ထားသည်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မူ (၄) ချက်ကို မေးခွန်းထုတ်စရာ အကြောင်းမရှိပေ။ မေးခွန်းထုတ်ဖို့ ကြိုးစားပါကလည်း နိုင်ငံရေးအပယ်ခံဘဝ ရောက်သွားနိုင်သည်။

သို့သော် ကရင်လူမျိုးများအနေဖြင့် ကော်ခိုစောဘဦးကြီး ချမှတ်ပေးခဲ့သည့် တန်ဖိုးဖြတ်၍ပင် မရနိုင်သည့် ဤမူ (၄) ချက်ကို လေးလေးနက်နက် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရန် အချိန်ရောက်ပြီဟု ဆိုနိုင်သည်။

"လက်နက်ချစကား အလျဉ်းမပြောရ" ဆိုသည့်အချက်က ပြတ်သားသည်။ ရန်သူထံအညံ့မခံခြင်းကို ဆိုလိုသည်မှာရှင်းသည်။ ရန်သူနှင့်ဆွေး နွေးခြင်းမပြုရဟု ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်သည်မှာလည်း ရှင်းသည်။ နိုင်ငံရေး ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းသည့်အခါ တစ်နေ့တစ်ချိန်မှာတော့ စားပွဲဝိုင်း ပေါ်တွင် အဖြေရှာရစမြဲဖြစ်သည်။ အချိန်အခါနှင့် အခြေအနေမှန်ဖြစ်ဖို့ သာလျှင် အဓိကအရေးကြီးသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်လွန်ကာတစ်လျှောက်လုံး ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး ခေါင်းဆောင်များက ဤနည်းနာကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ မြန်မာစစ်တပ်၏ သဘောထားမမှန်ကန်မှုကြောင့် ကြိုးစားခဲ့သမျှ အချည်းနှီးခဲ့ရသည်မှာ ကျနော်တို့အားလုံးအသိ ဖြစ်သည်။

"ကရင့်လက်နက် ကရင့်လက်ထဲတွင် ရှိရမည်" ဆိုသည့်အချက်က စကားလုံးအကျအနကောက်ပြီး စဉ်းစားပါက အနည်းငယ်ဝေဝါးစေနိုင်သည်။ နယ်ခြားစောင့်တပ် အသွင်ပြောင်းခဲ့ကြသည့် သူများကလည်း ၎င်းတို့၏လက်နက် ၎င်းတို့လက်ထဲတွင်သာရှိကြောင်းတစ်တွင်တွင်ပြောဆိုနေခဲ့ကြသည်ကို ကြားဖူးကြမည်ဖြစ်သည်။ မိမိတို့ အလိမ်ခံရသည်ကို လက်ခံရန်ခက်ခဲ၍ ဆင်ခြေပေးခြင်းသာ ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့မဟုတ် "အ" လွန်းသောကြောင့် မြန်မာစစ်တပ်အသုံးချခံ ဖြစ်နေသည်ကိုပင် မသိခြင်းလည်းဖြစ်နိုင်သည်။

ကရင့်လက်နက် ကရင်လက်ထဲရှိပါလျှင် နှင့် ကရင်အချင်းချင်းအပြန်အလှန်ပစ်ခတ်နေကြသည်မှာလည်း နားလည်ရခက်လှသည်။ ထိုသူများသည် အသိဉာဏ်ခေါင်းပါးလွန်းသည်ဟု ယူဆရုံမှတစ်ပါး အခြားပြောစရာမရှိ ဖြစ်ရသည်။

"ကရင့်ကံကြမ္မာ ကရင်ဖန်တီးရမည်" ဆိုသည့် တတိယအချက်က အဓိ ပ္ပါယ်ဖွင့်ရန် အလိုအပ်ဆုံးအချက်ဖြစ်သည်။ ကရင်အမျိုးသားတို့၏ ကံကြမ္မာဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း? လေးလေးနက်နက် စဉ်းစားဖို့လိုအပ်လှသည်။ ခေတ်စကားနှင့်ပြောရလျှင် အင်ဒီကေတာ (Indicato -rs) ရှိဖို့လိုအပ်သည်။ မည်သို့သောအချက်များ ရရှိမှာသာလျှင် မိမိအမျိုးသား ကံကြမ္မာကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင်ဖန်တီးနိုင်သည်ဟု ယူဆမည်နည်းဆိုသည့် မေးခွန်းကို ဖြေရန်လိုအပ်နေသည်။

အထူးသဖြင့် ကရင်အမျိုးသားထုတစ်ရပ်လုံး၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးကံကြမ္မာကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဆိုပါက နိုင်ငံရေးကံကြမ္မာဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း? နိုင်ငံရေးအရ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်ပြဌန်းခွင့်ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်နိုင်သည်။ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ကို ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၊ ယန္တယားများ မတည်ဆောက်ဘဲအကောင်အထည်ဖော်ရန် မဖြစ်နိုင်သည်မှာလည်း ထင်ရှားသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးအတတ်ပညာ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် လိုအပ်သည့် စုစည်းမှုနည်းစနစ် အစရှိသည်တို့ကို တည်ဆောက်နိုင်ရန် ကြိုးစားကြရမည်ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖေါ်ရန် ကြိုးစားသည့်အခါ

မိမိတို့ လိုရာပန်းတိုင်ရောက်မရောက် သိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ တော်လှန်ရေးဖြစ်သည့်အတွက် အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စကိုလည်း လစ်လျူရှုမည်ဆိုပါက အမှားကြီးမှားသွားနိုင်သည်။

တစ်ဆက်တည်း စဉ်းစားတွေးခေါ်ဖို့လိုအပ်သည်မှာ လူမျိုးနှင့်ပထဝီအနေအထား ဆက်စပ်နေသည့် ကိစ္စပင်ဖြစ်သည်။ ကိုယ်ကံကြမ္မာ ကိုယ်ဖန်တီးဖို့က လူမျိုးနှင့်ဆိုင်သည် မဟုတ်ပါလား – မည်သည့်နေရာမှာပင်နေထိုင်ပါလေ့စေပေါ့။ တတိယမူ (လူမျိုးအခြေခံစဉ်းစားချက်) နှင့် စတုတ္ထမူ (နေရာဒေသအခြေခံ စဉ်းစားချက်) ဤနှစ်ချက်ကို ဆက်စပ်စဉ်းစားရမည်ဟု ကျနော်မြင်မိသည်။

"ကရင်ပြည်ကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း ပြီးပြည့်စုံစေရမည်" ဆိုသည့်အချက်တွင် ရရှိလိုသည့် ကရင်ပြည်၏ အကျယ်အဝန်းကို လက်ရှိအခြေအနေဖြင့် ချိန်ထိုးစဉ်းစားတတ်ရန် လိုသည်။ နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေးအရ ဖြတ်တန်ချေများကို တွက်ဆထားရမည်။ သို့မှသာ အပေးအယူ အလျှော့အတင်းကို အသင့်တော်ဆုံး ဆုံးဖြတ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ကရင်ပြည် သို့မဟုတ် ကော်သူးလေကို တည်ဆောက်လိုသူများသည် ကော်သူးလေတွင် နေထိုင်လိုစိတ်ရှိသူများ ဖြစ်ရန်လည်း လိုအပ်သည်။ အထူးသဖြင့် တည်ဆောက်လိုသည့် ကော်သူးလေ၏ အကျယ်အဝန်းနှင့် ကော်သူးလေ ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အမျိုးအစားများကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် ပါဝင်လိုပါက ထိုတည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းများတွင် ထဲထဲဝင်ဝင် လက်တွေ့ကျကျ ပါဝင်ရန် လိုအပ်သည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် (State Building) ကိစ္စများကို ရည်ညွှန်းပါသည်။

မိမိလူမျိုး၏ ကံကြမ္မာကို ဖန်တီးရာတွင် အခြားသောလူမျိုးများနှင့်လည်း လက်တွဲကြိုးပမ်းသွားရန် လိုအပ်သည်။ အခြားသောတိုင်းပြည် သို့မဟုတ် နေရာဒေသများတွင် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် နေထိုင်နေရသော ကရင်လူမျိုးများအတွက်လည်း ပါဝင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ သတိရှိရမည်မှာ တည်ထောင်လိုသည့် ကော်သူးလေ အကျယ်အဝန်းနှင့် ကရင်လူမျိုးများ ရှင်သန်နေထိုင်ကြသည့် နေရာဒေသများအားလုံး ထပ်တူကျရန် မဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ တည်ဆောက်မည့် ကော်သူးလေပြည်ကို အုပ်ချုပ်သည့်အခါတွင်လည်း ကရင်လူမျိုး တစ်မျိုးတည်းကိုသာလျှင် ကွက်ပြီး အုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲမည်ဟု ဆို၍မရ။

အမည်နာမ နှင့် ဝိသေသလက္ခဏာအားဖြင့် ကော်သူးလေ ဆိုသော်လည်း ကရင်မဟုတ်သော မှီတင်းနေထိုင်သူ လူမျိုးစုပေါင်းများစွာ ရှိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ကော်သူးလေ နယ်နိမိတ်အတွင်း နေထိုင်သူအားလုံးကို လွှမ်းခြုံနိုင်သည့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့် အစီအမံများ ထားရှိရန်လိုအပ်သည်။ ကော်သူးလေပြည်တွင် နေထိုင်ခြင်းမရှိသော ကရင်လူမျိုးများစွာလည်း ရှိနေဦးမည်ကို အသိအမှတ်ပြုရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့အား နေထိုင်အခြေချရာဒေသ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတစ်ခုခုတွင် လူသားတို့၏ နဂိုမူလရပိုင်ခွင့်များကို ရလိုသည်ဆိုပါက ကော်သူးလေပြည်တွင် အခြေချနေထိုင်ကြသူများအားလုံးကိုလည်း ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို အာမခံရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။

ယခုကဲ့သို့ ပြောလိုက်သည်နှင့် ကော်သူးလေပြည်က လွတ်လပ်တဲ့တိုင်းပြည်ဖြစ်ရမှာလည်း ပြည်ထောင်စုတစ်ခုခုထဲမှာ ရှိရမည့် ပြည်နယ်လားဆိုသည့် မေးခွန်းကို မေးလိုကြသည့် ကရင်လူကြီးလူငယ် အမြောက်အများရှိကြမည်ကို သဘောပေါက်ပါသည်။ သည်နေရာတွင် အရေးကြီးသည် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်နှင့် ကိုယ့်လူမျိုးရဲ့ ကံကြမ္မာကို ကိုယ်ဖန်တီးခွင့်ဖြစ်ပါသည်။ ကော်သူးလေတိုင်းပြည်ဟုဆိုကာ သူတစ်ပါးအုပ်ချုပ်မင်းလုပ်ပြီး အနိုင်ကျင့်ဗိုလ်ကျသည်ကို ခံနေရပါကလည်း အဓိပ္ပါယ်မဲ့သော ကော်သူးလေသာ ဖြစ်မည်။ နည်းပညာတိုးတက်လှသည့် ဤခေတ်ကြီးတွင် လူမျိုးတစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ ဆက်စပ်နေမှု ကူးလူးဆက်ဆံမှု ရှိနေမည်ကိုကား ငြင်းပယ်၍ မရနိုင်။ မိမိကိုယ်မိမိ အုပ်ချုပ်နိုင်စွမ်းရှိသောသူများဖြစ်ရန်သာ အထူးအရေးကြီးသည်ဟု ယူဆပါသည်။

သဘောသည်မှာ ကော်သူးလေ မတည်ဆောက်ဘဲ ကျနော်တို့ အမျိုးသား ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့် မရနိုင်၊ ထိုနည်းတူ ကော်သူးလေပြည်မရှိဘဲ ပြည်ထောင်စုများကို စုစည်းထားသည့် ပြည်ထောင်စုဆို၍ တည်ဆောက်ရန်ဖြစ်နိုင်မည်မဟုတ်။ ပြည်ထောင်များ စုစည်းတည်ဆောက်ဖို့ သဘောမျှကြသည့်အခါ ပေါင်းစပ်တည်ဆောက်နိုင်ဖို့ ယနေ့မှစ၍ ကော်သူးလေအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၊ ကော်သူးလေ ကာကွယ်ရေးစနစ်၊ ကော်သူးလေစီးပွားရေးစနစ်၊ ကော်သူးလေ ပညာရေးစနစ်၊ ကော်သူးလေကျန်းမာရေးစနစ် အစရှိသည်တို့ကို တည်ဆောက်သည့် ကရင်အမျိုးသား တော်လှန်ရေးဖြစ်ပါစေကြောင်း ဆန္ဒပြုရင်း အတွေးစတစ်ချို့ ဝေမျှလိုက်ရပါသည်။

စောကပီ
၂၄ ဖွန်လ ၂၀၂၃
ကော်သူးလေ

မတရားသူသို့

သူတို့တွေ
ကိုယ်ပိုင်အစွမ်းအဆိပ် ကိုယ်ပိုင်အရိပ်နှင့်
ကိုယ်ပိုင်ခွန်အား အင်အားရှိပါလျက်
မတရားသူများ မတရားဖိနှိပ်ထားသော
မတရားစွာဘဲ ဘဝသမိုင်းရှိုင်းခဲ့ရတယ်။

သူတို့တွေ
ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်စွမ်းဉာဏ်စ ကိုယ်ပိုင်ဆန္ဒ
ကိုယ်ပိုင်အာသီသာ အမြောက်အများ ရှိပါလျက်
မတရားသူများ မတရားဖိနှိပ်ထားသော
မတရားစွာဘဲ အောက်ကျို့သိမ်ငယ်ခဲ့တယ်။

သူတို့တွေ
မတရားသမှု လောကခံထုကို
အံတုရုန်းကန် အောင်မြင်ပြန်တော့
မတရားသူများ မတရားဝေဖန်
မတရား တွန်းကန်နေပြန်တော့
မတရားသူများ မတရားစိတ်ထားနှင့်
မတရားအိုလာ မတရားစွာဘဲ
မတရား ဇာတ်သိမ်းကြတော့မလား။

တော်လှန်ရေးသစ္စာဖြင့်
ခိုင်စံရွှေမြင့်

ကော်သူးလေ၏ သက်တော်စောင့်

အားမာန်တွေအပြည့်နဲ့ တိုက်ခတ်နေတဲ့ လေပြေလေးတွေကြောင့် တလူလူလွင့်နေတဲ့ ကရင်အမျိုးသားအလံတော်ကြီးဟာ ရှင်းလင်းလွန်းလှတဲ့ အပြာရောင်ကောင်းကင်အောက်က အေးအေးမြမြ စိမ်းလန်းတဲ့တောင်တန်းတွေကြားမှာ ဝိုးဝှေ့လာတဲ့ နံနက်ခင်းရောင်ခြည်ဝါနုနုလေးတွေနဲ့အတူ ဂုဏ်ကျက်သရေ ရှိလွန်းလှပါတယ်။ တည်ကြည်ခံ့ညားလှတဲ့ ကရင်အမျိုးသားအလံတော်ရဲ့ မာန်တွေနဲ့ တဟုန်ဟုန် ဝှေ့ရမ်းလိုက်တဲ့ အချက်တစ်ချက်စီတိုင်းဟာ ကျွန်ုပ်တို့ ကရင်အမျိုးသားတို့ရဲ့ ကော်သူးလေပြည် ပြီးပြည့်စုံဖို့ ရပ်နီးရပ်ဝေးက ကရင်လူမျိုးအားလုံးရဲ့ နှလုံးသားစည်ချက်တွေကို နိုးဆွပေးနေစေတာပဲ မဟုတ်လား။ ချစ်ခင်လေးစားမှု၊ သစ္စာရှိမှု၊ ဖြောင့်မတ်မှု၊ ရိုးသားမှု၊ ဥဒ္ဒေ့ဝတ်မျှဂုဏ္မမှု၊ ရိုင်းပင်းကူညီမှု နှင့် ဖွဲလုံ့လဝီရိယရှိမှု စတဲ့စံတန်ဖိုးတွေအခြေတည်ရာဖြစ်တဲ့ ကော်သူးလေကို ယနေ့တိုင် စောင့်ရှောက်ပေးကြတဲ့ အလောင်ကျွမ်းခံလူတွေရှိကြတယ်။ အဲ့ဒီထဲမှာမှ ကော်သူးလေ (ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး) တပ်မတော်ဟာ အဓိက အခန်းကဏ္ဍမှာ ပါဝင်တယ် ဆိုတဲ့ အကြောင်းကို တင်ပြဆွေးနွေးလိုပါတယ်။

သေချာလေးစဉ်းစားကြည့်ရင် ကျွန်ုပ်တို့ကမ္ဘာကြီးကို လူတွေက နိုင်ငံနယ်နိမိတ်တွေနဲ့ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ကြတယ်ဆိုတာ အားလုံးလည်းသိပြီးသားဖြစ်မှာပါ။ တိုင်းပြည်တစ်ခုရဲ့ နယ်နိမိတ်ကို အဲ့ဒီတိုင်းပြည်ရဲ့ တပ်မတော်က လုံခြုံရေးနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ကိစ္စအဝဝကို တာဝန်ယူရပါတယ်။ တပ်မတော်က အရေးကြီးတယ်ဆိုတာ ကမ္ဘာစစ်ကြီးတွေ ပြီးတဲ့နောက် မျက်မှောက်ကာလမှာ နိုင်ငံတော်တော်များများက သူတို့ရဲ့ တပ်မတော်တွေ ပိုပိုပြီး အင်အားကောင်းလာအောင် အပြိုင်အဆိုင် လုပ်လာကြတာကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် သိနိုင်ပါတယ်။ တပ်မတော်ကို အင်အားတောင့်တင်းအောင် လုပ်လာကြတဲ့ နိုင်ငံတွေရဲ့ စရင်းကို ကြည့်ရင် အာဏာရှင်စနစ်ကျင့်သုံးကြပြီး လူ့အခွင့်အရေးလိုက်နာမှုနည်းပါးတဲ့ နိုင်ငံတွေကအစ ဒီမိုကရေစီထွန်းကားပြီး လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားလိုက်နာတယ်လို့ ဆိုလို့ရတဲ့ နိုင်ငံတွေထိပါ ပြိုင်ဆိုင်လုပ်ဆောင်လာနေကြတာကို တွေ့ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ အာရှကနိုင်ငံ တော်တော်များများမှာလည်း တပ်မတော်အသုံးစရိတ်တွေကို နှစ်စဉ်တိုးသုံးလာကြသလို အနောက်နိုင်ငံတွေမှာလည်း အဆမတန်တိုးပြီး သုံးစွဲလာတဲ့နိုင်ငံတွေများလာပါတယ်။ တပ်မတော်အင်အားတိုးချဲ့ကြတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်တွေကတော့ ပထဝီ နိုင်ငံရေးအခြေအနေတွေနဲ့ စိန်ခေါ်မှုတွေကြောင့်၊ မဟာမိတ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကြောင့် နှင့် နိုင်ငံရဲ့ ဩဇာတည်ဆောက်လိုသောကြောင့် စသည့် အချက်သုံးချက်ကို ယေဘုယျအားဖြင့် တွေ့နိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရဲ့ တပ်မတော်အင်အားကြီးလာရင် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းမှာ ဩဇာအာဏာကြီးတယ်ဆိုတာ ငြင်းလို့မရပါဘူး။ အဲ့ဒါကြောင့်လည်း ဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးတဲ့နိုင်ငံတွေဖြစ်စေ၊ ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံတွေဖြစ်စေ၊ အသွင်အမျိုးမျိုးဆောင်နေတဲ့ ဒီမိုကရေစီ ရောစပ်တဲ့အာဏာရှင် နိုင်ငံတွေဖြစ်စေ၊ သူတို့ရဲ့ တပ်မတော်အင်အားပိုမိုတောင့်တင်းလာအောင် လုပ်ဆောင်နေစမြဲပါပဲ။

ကမ္ဘာ့ပေါ်က နိုင်ငံတွေရဲ့ အနေအထားကို ကြည့်ပြီးတော့ ကော်သူးလေတပ်မတော်ဟာလည်း ကော်သူးလေအတွက် အသက်သွေးကြောတစ်ခုဖြစ်တယ်လို့ ပြောရင်မှားမယ်မထင်ဘူး။ ကော်သူးလေ (ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး) တပ်မတော်မှာတာဝန်ထမ်းဆောင်နေကြတဲ့ ကော်သူးလေ စစ်သားတစ်ယောက်ချင်း စီတိုင်းဟာလည်း ကော်သူးလေအတွက် ဆံချည်မျှင်သွေးကြောလေးတွေ လိုပဲတန်ဖိုးကြီးလှပါတယ်။ ကော်သူးလေ စစ်သားတွေဟာ စစ်ရေးမှာထူး ချွန်တယ်၊ ရဲရင့်တယ်၊ ဖြတ်သားတယ်၊ သန်မာတယ်၊ သစ္စာရှိတယ်၊ ဖြောင့်မတ်တယ်၊ အများအကျိုးကြည့်တယ်၊ စတဲ့အရည်အသွေးတွေကြောင့် ဂုဏ်သိက္ခာကြီးမားတယ်။ လက်ရုံးရည် နှလုံးရည် ပြည့်ဝကြတဲ့ ကော်သူး လေ စစ်သားတွေဟာ အင်မတန် ဂုဏ်ယူထိုက်တဲ့ လူတွေပဲဖြစ်တယ်။ ကျွန်ုပ်တို့ ကိုယ့်ကိုကိုယ်ပြန်မေးရမယ့် မေးခွန်းတစ်ခုရှိတယ်။ ကော်သူးလေ (ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး) တပ်မတော်အတွက်နဲ့ ကော်သူးလေစစ်သားတွေအတွက် ငါဘာလုပ်ပေးဖူးလဲ? အနည်းဆုံး ကျွန်ုပ်အလေးပြုဖူးလား? ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့လေးစားမှုတွေကို ထိုက်တန်တဲ့ သူတို့တွေကို ကျွန်ုပ်တို့ဘက်က မည်သည့်ပုံစံဖြင့် လေးစားမှုတွေ ပြသခဲ့ဖူးပြီးလား? အနည်းဆုံးတော့ ဒါတွေကို ကျွန်ုပ်တို့ ကိုယ်တိုင် ဆင်ခြင်သင့်ပါတယ်။

တော်လှန်ရေးအစကတည်းက အခုချိန်ထိ လူမသိသူမသိ ကော်သူးလေရဲ့ တစ်နေရာရာမှာ ကော်သူးလေနောင်ရေးအတွက် စိတ်မအေးချမ်းစွာနဲ့ အသက်ထွက်ခဲ့ရတဲ့ ကော်သူးလေစစ်သားတွေ ဘယ်လောက်ရှိနေမလဲ တွေးကြည့်စေချင်တယ်။ သူတို့ကြောင့်သာမဟုတ်ရင် အခုကျွန်ုပ်တို့တွေမြင်နေရတဲ့ ကော်သူးလေဆိုတာလည်း ကျန်ရှိနေမှာမဟုတ်တော့သလို ကော်သူးလေဆိုတာလည်း အသက်ရှိနေတော့မှာမဟုတ်တော့ဘူး။ အခု ကျွန်ုပ်တို့ မြင်တွေ့နေရတဲ့ ကော်သူးလေဆိုတာ တန်ဖိုးကြီးလှတဲ့ သူတို့တွေရဲ့ အသက်တွေ၊ သွေးတွေ၊ ချွေးတွေ၊ ဉာဏ်ပညာ၊ ဝိဉာဉ်တွေနဲ့ ဖြစ်တည် နေတယ်ဆိုတာ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ စိတ်နှလုံးသားထဲမှာ အမြဲအမှတ်ရနေပြီးတော့မှ ဂုဏ်ပြုသင့်တယ်။ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ အမျိုးသားအလံတော်ကို အလေးပြုတဲ့ အခါတိုင်းလည်း သူတို့ရဲ့ ပေးဆပ်မှုတွေကို အမှတ်တရနဲ့ ဂုဏ်ပြုနေရမှာ ဖြစ်တယ်။

ပြီးပြည့်စုံတဲ့ ကော်သူးလေဖြစ်လာဖို့အတွက် ဂုဏ်သိက္ခာကြီးမားတဲ့ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ကော်သူးလေတပ်မတော်ကြီးကို ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းအောင် ကျွန်ုပ်တို့အဘက်ဘက်ကနေ ဝိုင်းဝန်းကူညီ ပံ့ပိုးဖို့မှာလည်း ကျွန်ုပ်တို့အားလုံးမှာ တာဝန်ရှိတယ်။ ပြည်သူတွေကလည်း ပြည်သူတွေရဲ့ အခန်းကဏ္ဍမှသော်လည်းကောင်း၊ ကော်သူးလေခေါင်းဆောင်တွေကလည်း ခေါင်းဆောင်တွေရဲ့ အခန်းကဏ္ဍမှသော်လည်းကောင်း၊ ကော်သူးလေစစ်သားတွေကလည်း စစ်သားတစ်ယောက်ရဲ့ အခန်းကဏ္ဍမှသော်လည်းကောင်း၊ ကော်သူးလေတပ်မတော် တနည်းအားဖြင့် ကော်သူးလေရဲ့ သက်တော်စောင့် ပိုမိုတောင့်တင်းခိုင်မာလာအောင် လုပ်ဆောင်ကြရမှာဖြစ်တယ်။ အဲ့ဒါမှ ကျွန်ုပ်တို့ဆက်လက်တည်ထောင်သွားမယ့် ကော်သူးလေဟာ အများနဲ့ ရင်ဘောင်တန်းတဲ့အခါမှာ ဂုဏ်သိက္ခာနဲ့ ဩဇာပြည့်ဝတဲ့ ကော်သူးလေအနေနဲ့ ဆက်လက်တည်တံ့နိုင်မယ် မဟုတ်ပါလား။

ကဲ.... ကော်သူးလေ လိုလားတဲ့ ပြည်သူတွေအားလုံး ကော်သူးလေသူမှုဒို့ (ဝါ) ကော်သူးလေ (ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး) တပ်မတော်အတွက် တစ်ထောင့်တစ်နေရာကနေ ဝိုင်းဝန်းကူညီပံ့ပိုးနိုင်ဖို့ ဆန္ဒပြုရင်း အဆုံးသတ်လိုက်ပါတယ်။

ကော်သူးလေ (ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး) တပ်မတော်အား လေးစားစွာဖြင့် ဦးညွှတ်အလေးပြုပါ၏........

နယ်ဒူဒါး

၇၄ နှစ်မြောက် ကော်သူးလေနေ့နှင့် ကရင့်တော်လှန်ရေး

ကရင်လူမျိုးဆိုတာ အားလုံးသိပြီးသားပါ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ လူမျိုးစု (တိုင်းရင်းသား) အုပ်စုကြီး ၈ အုပ်စုထဲမှာပါတဲ့ လူမျိုး။ လူမျိုးစုအသီးသီးက ကိုယ့်ရဲ့ ကံကြမ္မာကိုယ်ဖန်တီးဖို့အတွက် တော်လှန်ရုန်းကန်ခဲ့တဲ့ အထဲကမှ ကရင်လူမျိုးစုဟာ အစောဆုံးလက်နက်ကိုင်တော်လှန်သူတွေလို့ ပြောရပါတယ်။

၁၉၄၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်နေ့မှာ ကရင့်တော်လှန်ရေး အစပြုခဲ့ပါတယ်။ အင်းစိန်တိုက်ပွဲမှာ အရေးနိမ့်ပြီး ဌာနချုပ်ကို တောင်သူပြောင်းပြီးနောက် ကော်သူးလေပြည် တည်ထောင်မှုကို အစပြုခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ စတင်တည်ထောင်တဲ့အခါမှာ Kaw Thoo Lei Governing Body ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး တာဝန်ရှိသူတွေကတော့

၁။ ဝန်ကြီးချုပ် စောဘဦးကြီး

၂။ ဦးလှဖေ (နိုင်ငံခြားရေး)

၃။ စောဖိုးမောင် (ပြည်ထဲရေး)

၄။ စောရွှေလေး (ကာကွယ်ရေး)

၅။ စောဘထွန်း (ပညာရေး)

၆။ စောဂျွန်ဆင်ဒီဖိုးမင်း (လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့် ပို့ဆောင်ရေး)

၇။ စောစိန်တင် (သစ်တော နှင့် လယ်ယာ)

စတဲ့သူတွေဖြစ်ပါတယ်။ ထူးခြားတာကတော့ စောဘဦးကြီး ကျဆုံးတဲ့အခါမှာ ကော်သူးလေသမ္မတကြီးဆိုပြီး သတင်းစာတွေက ရေးသားကြပါတယ်။

ကော်သူးလေအစိုးရတဲ့ ကော်သူးလေပြည်ကို ကြေညာပြီးတဲ့အခါ Civil Affairs Service (CAS-K) နဲ့အုပ်ချုပ်ပါတယ်။ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးပေါ့။ နယ်မြေတွေက တနင်္သာရီတိုင်း၊ ဧရာဝတီတိုင်း၊ တောင်ငူခရိုင်၊ အင်းစိန်ခရိုင်၊ ဟန်သာဝတီခရိုင်၊ ညောင်လေးပင်ခရိုင်ခွဲ နှင့် သံလွင်ခရိုင် စတာတွေပါဝင်တယ်လို့ ဖော်ပြတာတွေ့ရတယ်။ ဒါပေမယ့် အင်းစိန်ဌာနချုပ်ကျပြီးတောင်ငူကိုရွှေ့လာရတာ အင်းစိန်ကိုနယ်မြေထည့်ထားတာရယ် မွန်လူမျိုးစု နေထိုင်ရာဒေသတွေကိုပါ ထည့်ထားတာရယ်ဖြစ်ပါတယ်။ အမှန်တော့ ကရင်မွန်ဆက်ဆံရေးဟာ အခုခေတ်ကို မဟုတ်ပါဘူး ကရင်လွတ်လပ်ရင် မွန်လွတ်လပ်ရမယ်၊ မွန်လွတ်လပ်ရင်လည်း ကရင်လွတ်လပ်ရမယ်ဆိုတဲ့ မန်းဘဇံတို့ရဲ့ စည်းရုံးရေးတွေကြောင့် ဆက်ဆံရေးအထူးကောင်းမွန်တဲ့အချိန်တွေပါ။ အခုအချိန်မျိုး ပအိုဝ် ကလည်း သီးခြားလှုပ်ရှားမှုမလုပ်သေးပါဘူး။

ဒါပေမဲ့ ကော်သူးလေပြည်ဟာ ကြေညာပြီး ကြာကြာမခံပါဘူး။ အဖက်ဖက်က ဝိုင်းဝန်းခြေမှုန်းတိုက်ခိုက်မှုတွေကြောင့် နယ်မြေတွေကို တစတစ လက်လွှတ်ခဲ့ရပါတယ်။ အခုဆိုရင် လက်ရှိအားလုံးသိနေကြတဲ့ ခရိုင် (၇) ခုအုပ်ချုပ်ရေးနယ်မြေမှာပဲ အခြေချ လှုပ်ရှားနိုင်ပါတယ်။ ဒါတောင် အပြည့်အဝ မဟုတ်ပါဘူး နယ်မြေတွင်းမှာ ကေအဲန်ယူ အပါအဝင် မွန်လက်နက်ကိုင် DKBA/BGF/KNLA-PC နဲ့အတူ အခြားပြည်သူစစ်တွေလည်း ရှိနေပါသေးတယ်။

ကရင့်တော်လှန်ရေး အခုထိရှိလာတာနဲ့အမျှ အချို့က အမျိုးမျိုးပြောကြပါတယ်၊ ဝေဖန်ကြပါတယ်၊ သုံးသပ်ကြပါတယ်။ အဲ့ဒီအထဲကမှ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးရော၊ နိုင်ငံရေးမှာရော အင်တိုက်အားတိုက်ပါဝင်ခဲ့တဲ့ ဦးဆောင်ခဲ့တဲ့ ကရင့်ခေါင်းဆောင်တဦးရဲ့ မှတ်ချက်ကို ကျွန်တော် တော်တော်သဘောကျပါတယ်။ သူပြောတာက ကရင့်တော်လှန်ရေး အောင်မြင်ချင်ရင်– "ကရင့်တော်လှန်ရေးမှာ ဖိနှိပ်ခံနေရတဲ့ အလုပ်သမား၊ လယ်သမား၊ ဓနရှင်ပေါက်စ၊ အမျိုးသားဓနရှင်များနဲ့ ဘဝတူအဖိနှိပ်ခံတိုင်းရင်းသားတွေဟာ မဟာမိတ်တွေဖြစ်တယ်။ ဒီလူတန်းစား ၄ ရပ်ရဲ့အကျိုးကို တကယ်တမ်း လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ပေးမှသာ တော်လှန်ရေးအောင်မြင်နိုင်မယ်"။ "တော်လှန်ရေးခေါင်းဆောင်များသည် အမျိုးတကယ်တမ်းချစ်တယ်ဟုဆိုလျှင် အဆင်းရဲခံနိုင်ရမယ်၊ အပင်ပန်းခံနိုင်ရမယ်၊ စည်းလုံးညီညွတ်မှုစိတ်ဓါတ်ရှိရမယ်၊ ကိုယ်ကျိုးစွန့်ရဲရမယ်၊ အမျိုးသားရန်သူကို ခါးခါးသီးသီးမုန်းတီးနာကျည်းရမယ်၊ တိုက်ရဲသေရဲ အောင်ပွဲခံရဲရမယ်၊ အမျိုးသားရန်သူကို အရှုံးမပေးရ၊ လိုအပ်ရင် အသက်ပေးရမယ်ဆိုတဲ့ စောဘဦးကြီးရဲ့ မျိုးချစ်သဘောတရားကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရမယ်" လို့သူက သုံးသပ်ခဲ့ပါတယ်။

ကရင်တွေရဲ့ အဓိကရန်သူ၊ တော်လှန်ရေးရဲ့ အဓိကအင်အားနဲ့မဟာမိတ် စတဲ့အရာတွေကို မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွေ ဆုံးရှုံးခဲ့ရပြီးနောက် ၁၉၅၃ ဝိန်ထောင် ကွန်ဂရက်မှာမှ ပြန်လည်တိတိကျကျချမှတ်နိုင်ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့်လည်း လမ်းစဉ်နဲ့ မူဝါဒတွေ ဘယ်လောက်ပဲအားကောင်းကောင်း လိုက်ပြီးအကောင်အထည် ဖော်နိုင်မယ့် ကေဒါတွေမရှိရင် အလကားပါပဲ။ ဒါကို ကရင့်တော်လှန်ရေးနဲ့အတူ အခြားသော လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးတွေက သက်သေပြခဲ့ပြီးပါပြီ။

ကရင့်တော်လှန်ရေးမှာ ဦးဆောင်မှု အမျိုးမျိုးကိုလည်း ကေအဲန်ယူဟာဖြတ်သန်းခဲ့ရပါတယ်။ အပေါ်မှာပြောခဲ့တဲ့ KGB ပြီးတော့၊ ကေအဲန်ယူတပ်ဦး၊ ၁၉၅၈ ကွန်ဂရက်မှာ ကေအဲန်ယူ တပ်ဦးကိုဖျက်ပြီး ကေအဲန်ယူပါတီ (KNUP) ကိုဖွဲ့ပြီး ဦးဆောင်မှုယူခဲ့ကြပါတယ်။ ၁၉၆၃၊ ၁၉၆၆၊ ၁၉၆၈ ခုနှစ်တွေမှာ ဦးဆောင်မှုအကွဲအပြဲတွေ အကြီးအကျယ်ဖြစ်ခဲ့ကြပါတယ်။ ၁၉၆၉ မှာ အရှေ့တိုင်း တော်လှန်ရေးအင်အားစုတွေက ကေအဲန်ယူ တပ်ဦးကို အသစ်ပြန်ဖွဲ့ပြီး သဘောတရားလက္ခဏာ (၁၁) ချက်နဲ့ လက်တွေ့လမ်းညွှန် (၁၀) ချက် ချမှတ်ခဲ့ပါတယ်။ အဲ့ဒီတော့ အရှေ့တိုင်းက သပ်သပ်၊ ပဲခူးရိုးမတိုင်း နဲ့ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ကသပ်သပ် ဖြစ်သွားပါတော့တယ်။

သိခဲ့မှီခဲ့တဲ့ တော်လှန်ရေးသမားကြီးတွေပြောတာကတော့ နှစ်ဖွဲ့သာကွဲသွားတယ် ဘယ်အဖွဲ့ကမှ သူတို့ချမှတ်ထားတဲ့မူဝါဒကို လိုက်မလုပ်ဘူးလို့ဆိုပါတယ်။ ၁၉၈၁ မာနယ်ပလော ဆယ်ကြိမ်မြောက်ကွန်ဂရက်မှာ အမျိုးသားအစိုးရတရပ်ကို သမ္မတ၊ ဝန်ကြီးချုပ်၊ ဒုဝန်ကြီးချုပ် နဲ့ ဌာနဆိုင်ရာဝန်ကြီးတွေနဲ့ ဖွဲ့စည်းပြီးဦးဆောင်မှု ဆက်ယူခဲ့ပါတယ်။ အဲ့ဒီဖွဲ့စည်းပုံထဲမှာ သမ္မတ၊ ဝန်ကြီး၊ ဝန်လေး၊ ခရိုင်ဝန်၊ ဝန်ထောက်၊ မြို့ပိုင် စတဲ့အဆင့်ဆင့်ဖွဲ့စည်းပုံနဲ့ အုပ်ချုပ်ခဲ့တာပါ။

မာနယ်ပလောကျပြီးနောက်မှာတော့ ကနဲလေး ဗဟိုကော်မတီအရေးပေါ်အစည်းအဝေးဆုံးဖြတ်ချက်နဲ့ ၁၉၉၅ မယ်သရောထာ ကွန်ဂရက် (၁၁ ကြိမ်မြောက်) ကိုကျင်းပပါတယ်။ အဲ့ဒီကွန်ဂရက်ကနေပြီး သမ္မတ ဦးဆောင်တဲ့အမျိုးသားအစိုးရစနစ်ကို ပယ်ဖျက်ပြီး ဦးဆောင်မှုအသစ်ကို ပြန်လည်အကောင်အထည်ဖော်ပါတယ်။

အခုလက်ရှိမြင်တွေ့ရတဲ့အတိုင်း နိုင်ငံရေး၊ စည်းရုံးရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ စစ်ရေးကို ဗဟိုကော်မတီက ထိန်းချုပ်ပြီး လုပ်ငန်းတွေကို လုပ်ငန်းဌာနတွေခွဲပြီး အကောင်အထည်ဖော်တဲ့ပုံစံမျိုးသွားပါတယ်။ ဗဟို၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ်၊ ကျေးရွာဆိုပြီး အဆင့်ဆင့်အုပ်ချုပ်တဲ့ပုံစံမျိုးလုပ်ပြီး ခရိုင်နဲ့ မြို့နယ်က သက်ဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်တွေကို ရွေးကောက်ပွဲတွေကနေတဆင့် ကိုယ်တိုင်ရွေးကောက်တင်မြှောက်တာမျိုး လုပ်ကြပါတယ်။

အခုလက်ရှိအချိန်မှာ ကေအဲန်ယူ ရဲ့ အနေအထားနဲ့ ပါဝင်မှုဟာ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းမှာ တော်တော်အရေးပါနေပြီလို့ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ဘဏ္ဍာရေးအရ မာနယ်ပလောခေတ်ကလောက် ကောင်းချင်မှကောင်းပါမယ် ဒါပေမယ့် လူထုထောက်ခံမှု၊ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး နဲ့ ဦးဆောင်မှုမူဝါဒ ကသာတဲ့အထဲပါတယ်လို့ပြောနိုင်ပါတယ်။ ပြီးရင် အနာဂါတ်ဖက်ဒရယ်တည်ဆောက်ဖို့ အခြေခံလိုအပ်ချက်ဖြစ်တဲ့ ဒေသတွင်း ဒီမိုကရေစီကို အာမခံမှုမှာ အခြားလူမျိုးစုတော်လှန်ရေး အဖွဲ့အစည်းတွေထက် သာပြီး လက်တွေ့ကျတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဗဟို၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ် အာဏာခွဲဝေမှုဟာ အနာဂါတ်မှာ စံနမူနာထားရမယ့် ကိစ္စဖြစ် လာပါတယ်။

စစ်ရေးမှာ ပြောက်ကျားစစ်ကို အားထည့်သုံးပြီး ကျေးလတ်ကိုအခြေခံတဲ့ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တယားကို ချဲ့ထွင်တာတွေ့ရပါတယ်။ မကြာသေးခင်ကာလကမှ မြို့ပြဒေသတွေကို တစတစ ထိန်းချုပ်ဖို့လုပ်လာတာတွေ့ရပါတယ်။ စစ်ရေးလှုပ်ရှားမှုမှာလည်း ကိုယ့်ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း မမိုက်မသုန် ထိုးစစ်ဆင်တာ တပ်ဆုတ်တာ တပ်ရွှေ့တာ လုပ်သလိုမျိုး နိုင်ငံရေးမှာလည်း အခြေခံကျကျ ပြင်ဆင်ထားတာကိုတွေ့ ရပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ ၂၀၂၂ မေလ (၉) ရက်နေ့ နေ့စွဲနဲ့ ထုတ်ပြန်တဲ့ ကြေညာချက် အပိုဒ် (၄) အရဆိုရင် ပြဿနာတွေကို ငြိမ်းချမ်းစွာအဖြေရှာဖို့၊ အာဏာရှင်စနစ်ချုပ်ငြိမ်းဖို့အတွက် တပ်က နိုင်ငံရေးကနေထွက်ဖို့၊ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ တရားမျှတမှုကို လေးစားလိုက်နာဖို့၊ တန်းတူညီမျှပြီး အားလုံးပါဝင်မယ့်ဆွေးနွေးပွဲဖြစ်ဖို့အတွက် နိုင်ငံတကာရဲ့ ကြားဝင်မှုကို အသိအမှတ်ပြုလေးစားဖို့ကိုပါ ထည့်သွင်းလာပါတယ်။ ဒီထဲမှာ အရေးကြီးတာက တပ်ကိုနိုင်ငံရေးက ထွက်ဖို့နဲ့ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ တရားမျှတမှုကို လေးစားဖို့ပါ။ စစ်အာဏာရှင်တွေအဆက်ဆက် ကြောက်တဲ့အချက်နှစ်ချက်ကို ထည့်သွင်းတောင်းဆိုထားပြီး နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးမှု လမ်းကြောင်းကို ဖွင့်ထားတာတွေ့ရပါတယ်။ အဲ့ဒါအပြင် (၁၇) ကြိမ်မြောက် ကွန်ဂရက်ကြေညာချက်ထဲမှာ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီတည်ဆောက်ရေးနဲ့ အာဏာရှင်စနစ် အကြွင်းမဲ့ဖျက်သိမ်းရေးအတွက် အင်အားစုအားလုံးနဲ့ လက်တွဲသွားမယ်လို့ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါတယ်။

ဒါကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ကေအဲန်ယူ ဟာ အခုမူအတိုင်း ဆုတ်ကိုင်ပြီး စစ်တပ်ကိုစစ်ရေးအရဦးချိုးနိုင်ရင် ကရင့်တော်လှန်ရေးသာမက တိုင်းပြည်အသစ်တဖန်ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးကိုပါဦးဆောင်သွားနိုင်လိမ့်မယ်လို့ယုံကြည်ရပါတယ်။

အခုအချိန်မှာ ရန်သူက စစ်ရေးကို လက်ညှိုးညွှန်နေတာဖြစ်လို့ စစ်ရေးနဲ့ဖြေရှင်းဖို့လိုပါတယ်။ ဘာလုပ်လုပ်စစ်ရေးအောင်နိုင်ရေးကို ဦးထိပ်ထားရပါမယ်။

လမ်းဖောက်လည်း စစ်အောင်နိုင်ရေးအတွက်၊ ဒေသထိန်းချုပ်ရင်လည်း စစ်အောင်နိုင်ရေးအတွက်ဖြစ်ရမယ်။ ငွေရှာရင်လည်း စစ်အောင်နိုင်ရေးအတွက်ပဲဖြစ်ရမယ်၊ ပညာသင်ရင်လည်း စစ်အောင်နိုင်ရေးအတွက်ပဲဖြစ်ရပါမယ်။

ဒီလိုပြောလို့ စစ်ရေးဟာ နိုင်ငံရေးထက်ကဲရမယ်လို့ ဆိုလိုတာမဟုတ်ပါဘူး။ မဟာဗျူဟာအရ ရပ်ခံထားဖို့ပြောခြင်းသာဖြစ်ပါတယ်။

အနှစ်ချုပ်ကြည့်ရရင် ကရင့်တော်လှန်ရေးဟာ နိမ့်မြင့်၊ တက်ကျပေါင်းစုံကြုံခဲ့ရပြီးပါပြီ။ နိုင်ခဲ့တာ၊ ရှုံးခဲ့တာ လက်လွတ်ခဲ့ရတာ သိမ်းပိုက်ခဲ့ရတာ အမျိုးမျိုးကြုံဖူးပါပြီ။ အတွေ့အကြုံကြီးမား၊ သမိုင်းကြီးမားတဲ့အဖွဲ့အနေနဲ့ ကော်သူးလေအစိုးရကြေညာခဲ့စဉ်က ရှိခဲ့တဲ့ ပြည်ချစ်စိတ်ဓာတ်ကို ကိုင်စွဲပြီး ကရင့်ကံကြမ္မာကို ဖန်းတီးဖို့ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံကို ထူထောင်ဖို့ ဦးဆောင်နိုင်ပါစေကြောင်း ခေါင်းဆောင်အပေါင်းကို တိုက်တွန်းလိုက်ရပါတယ်။

သံသရာ ၇၄
ဒီလိုပါပဲ ဒီလိုနဲ့ သံသရာ ၇၄
ကိုဆိုက်ဆိုက်မြိုက်မြိုက်ရောက်ခဲ့ပေါ့။

အမှန်တွေကြီး လုပ်ခဲ့ရင်
မြန်မြန်အောင်ပြီး
အမှားတွေကြီးလုပ်ခဲ့ပြန်ရင်လည်း
မြန်မြန်ကျရှုံးမှာပဲပေါ့။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ
ပိုးတွေဘယ်လောက်ကုန်ကုန်
မောင်ပုံစောင်း တီးကိုတီးတတ်ရပါမယ်။

စောသီဟာ
မောင်ချောနွယ် (အခွန်တော်မဲ့ရာသီဉတု)

အပူရှိန်တက်နေတဲ့ တိုင်းပြည်

တိုင်းပြည်ရေ ....
မင်းရဲ့မျက်လုံးရှိပေမဲ့
အမြင်အာရုံက မှုန်ဝါးနေတယ်။

တိုင်းပြည်ရေ ....
မင်းရဲ့နားက ရှိပေမဲ့
အကြားအာရုံက ဝေဝါးနေတယ်။

တိုင်းပြည်ရေ ....
မင်းရဲ့နခေါင်းရှိပေမဲ့
အနံ့အာရုံက မသဲကွဲဖြစ်နေတယ်။

တိုင်းပြည်ရေ ....
မင်းရဲ့လျှာက ရှိပေမဲ့
ရသဓာတ်တွေက ပျက်နေတယ်။

တိုင်းပြည်ရေ ....
မင်းရဲ့ ဘောဒီအိမ်က ရှိပေမဲ့
ဘောဒီအိမ်က ပြိုလှည်းတော့မယ်။

တိုင်းပြည်ရေ ....
မင်းကိုယ်တိုင် အပူရှိန်တက်နေမှတော့
ပြည်သူတွေလည်း
တစ်နေ့မှ မရှင်လန်းနိုင်ဘဲ
အပူရှိန်ဝင်ပြီး အဖျားတက်နေကြတယ်။

မှ – မျိုးဆက်သစ်

ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး ကော်သူးလေအုပ်ချုပ်နယ်မြေအတွင်းရှိ စစ်ဘေးရှောင် ပြည်သူလူထုများ၏အခြေအနေ

ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံးသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့ မြန်မာစစ်တပ်မှ မတရားအာဏာသိမ်းလိုက်သည့်အချိန်မှစပြီး အဖိနှိပ်ခံပြည်သူများနှင့် တစ်သားတည်းရပ်တည်ခဲ့ပြီး အာဏာသိမ်းအကြမ်းဖက်စစ်ကောင်စီတို့၏မတရားမှုများကို အတူတကွတွန်းလှန်လျက်ရှိသည်။ အာဏာသိမ်းအကြမ်းဖက် စစ်ကောင်စီအနေဖြင့် ၎င်းတို့အားလက်မခံသည့်ပြည်သူလူထုနှင့်တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများအား ပစ်မှတ်ထားကာ အင်အားအလွန်အကျွံအသုံးပြုပြီး တိုက်ခိုက်လျက်ရှိသည်။ ထို့အပြင် အာဏာသိမ်းအကြမ်းဖက်စစ်ကောင်စီတပ်များသည် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများကို တိုက်ခိုက်သည်သာမကဘဲ ၎င်းတို့၏ အုပ်ချုပ်နယ်မြေများအတွင်း နေထိုင်သော အပြစ်မဲ့အရပ်သားပြည်သူများကိုလည်း ရန်သူများသဖွယ် ရက်ရက်စက်စက် ပစ်မှတ်ထား တိုက်ခိုက်မှုများကိုပါ ပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။

အာဏာသိမ်း အကြမ်းဖက်စစ်ကောင်စီတပ်များအနေဖြင့် အပြစ်မဲ့ပြည်သူလူထုများအား လေကြောင်းမှတိုက်ခိုက်ခြင်း၊ လက်နက်ကြီးဖြင့်ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ ဒရုန်းဖြင့် ပစ်ခတ်ခြင်း၊ ပြည်သူများအသုံးပြုသောလမ်းများတွင် မိုင်းထောင်ခြင်း၊ အကြောင်းမဲ့သေနတ်ဖြင့် ပစ်သတ်ခြင်း၊ ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ဖမ်းဆီးငွေတောင်းခံခြင်း၊ ညှင်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း၊ ပေါ်တာအဖြစ်ဖမ်းဆီးခြင်း၊ လမ်းပြအဖြစ် ဖမ်းဆီးခြင်း၊ အတင်းအဓမ္မခိုင်းစေခြင်း၊ လူသားဒိုင်းကာအဖြစ် အသုံးပြုခြင်း၊ ပြည်သူပိုင်ပစ္စည်းများအား ခိုးယူခြင်း၊ အတင်းအဓမ္မသိမ်းယူခြင်း၊ နေအိမ်များအားဖျက်ဆီးခြင်း နှင့် နေအိမ်များအား မီးရှို့ခြင်း အမြောက်အများကို ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး ကော်သူးလေ အုပ်ချုပ်နယ်မြေများတွင်သာမက မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့ ရှိ ၎င်းတို့အား ဆန့်ကျင်တော်လှန်သောနေရာများတွင် ကျူးလွန်ခဲ့သည်။

ထိုကဲ့သို့သော စစ်ရာဇဝတ်မှုများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကြောင့် ပြည်သူလူထုအမြောက်အများ၏ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်များပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ရပြီး ပြည်သူလူထုအမြောက်အများမှာလည်း အသက်ဘေးလွတ်ရာသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေကြရသည်။ ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး ကော်သူးလေအုပ်ချုပ်နယ်မြေများတွင် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့မှ ၂၀၂၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလအထိ ပြည်သူလူထု (၅၇၂၄၂၂) ဦးကျော်မှာ အသက်ဘေးလွတ်ရာသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေကြရပြီး ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်စွာဖြင့် အသက်ရှင်နေထိုင်နေကြရကြောင်း ကရင်ပြည်တွင်း နေရပ်စွန့်ခွာရသူများ ကော်မတီ CIDKP မှ ကောက်ခံရရှိထားသော စာရင်းများအရ သိရသည်။

စစ်ကောင်စီတပ်၏ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကြောင့် ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေရသော ဒူးသထူခရိုင် ပြည်သူလူထုများ

တိုက်ပွဲများ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ဖြစ်ပွားနေရခြင်း နှင့် အာဏာသိမ်းအကြမ်းဖက်စစ်ကောင်စီတပ်များ၏ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကြောင့် ပြည်သူလူထု (၁) သိန်းကျော်၏ လုပ်ကိုင်စားသောက်သော လုပ်ငန်းခွင်များ ပျက်စီးခဲ့ရပြီး ပြည်သူလူထု အမြောက်အများမှာ စားဝတ်နေရေးနှင့် ပတ်သက်သော အခက်အခဲများစွာနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေကြရသည်။ ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၏ ကော်သူးလေ ကျန်းမာရေးနှင့် ကယ်ဆယ်ရေးဌာန (KDHW) လက်အောက်ရှိ ကရင်ပြည်တွင်း နေရပ်စွန့်ခွာရသူများ ကော်မတီ (CIDKP) မှ ကော်သူးလေ အုပ်ချုပ်နယ်မြေအတွင်းရှိ အိမ်ထောင်စုပေါင်း (၅၄၄၉၃) စုမှ လူဦးရေပေါင်း (၂၆၉၆၃၁) ဦးအား လိုအပ်သည်များကို ထောက်ပံ့ကူညီပေးခဲ့သည်။

စစ်ဘေးရှောင် ပြည်သူလူထုများသည် စားနပ်ရိက္ခာ မလုံလောက်မှုများ၊ နေရာထိုင်ခင်းအတွက် အမိုးအကာမလုံလောက်မှုများ၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ဆေးဝါး မလုံလောက်မှုပြဿနာများနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရပြီး ၎င်းတို့အတွက် အရေးပေါ်လူသားခြင်းစာနာ ထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အကူအညီများ လိုအပ်လျက်ရှိသည်။

ကေအဲန်ယူ–ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံးအနေဖြင့် အာဏာသိမ်း အကြမ်းဖက် စစ်ကောင်စီတပ်များအား နိုင်ငံရေးအရ၊ စစ်ရေးအရ ရင်ဆိုင်နေရသည် သာမက ကော်သူးလေအုပ်ချုပ်နယ်မြေများအတွင်း ဖြစ်ပွားသော တိုက်ပွဲများကြောင့် ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေကြရသည့် ပြည်သူလူထုများ၏ လိုအပ်ချက်များကိုလည်း ကြိုးစားပြီး ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းနေ ကြရလျက်ရှိသည်။

ငါတို့ကရင်တမျိုးသားလုံး စည်းလုံးနိုင်မည့်အချိန်

"ကရင်–ကရင် ချဉ်ပေါင်ပင်၊ ချဉ်ပေါင်ပင်ကို ခါးနဲ့ခုတ် ကရင်အမျိုးပြုတ်" ဆိုပြီးတော့ ငယ်ငယ်က ဗမာသူငယ်ချင်းတွေက ကျွန်တော့်ကို စလှောင်ခဲ့ဖူး တယ်။ အဲ့လို အစနောက်ခံရတဲ့အခါတိုင်း ကိုယ့်စိတ်ထဲမှာ ဒီကောင်ကွာ ဒီလိုပြောရကောင်းလားဆိုပြီး စိတ်တိုပြီး ရန်မူခဲ့ဖူးတယ်။ တခါတလေ"ယောင်သား"လို့ပြန်ခေါ်ပြီး တုန့်ပြန်လိုက်လေ့ရှိတယ်။ ဗမာကို ပိုးကရင်လို "ပယောင်" လို့ခေါ်တယ်။ 'ယောင်' ဆိုတဲ့စကားလုံးကို အစွဲပြုပြီး "ယောင်သား" လို့ခေါ်လေ့ ရှိတယ်။ "ယောင်သား" ဆိုတာက ခရမ်းသီးကို ဆိုလိုတာပါ။ စိတ်ဓာတ်မကောင်းတဲ့ ဗမာသူငယ်ချင်းတစ်ယောက်ရဲ့ အကြောင်းကို ပြောဖြစ်ကြရင်လည်း "ယောင်သား" လို့သာ အားရပါးရ ခေါ်လိုက်ရင် စိတ်သက်သာရာ ရသွားတယ်။ အဲ့ဒီတုန်းကတော့ ကိုယ့်ရဲ့ ကရင်ဖြစ်ခြင်းဆိုတဲ့ ခံစားချက်ကို ဘာမှတော့ ထွေထွေထူးထူး အဓိပ္ပါယ်တွေ ပြည့်စုံနေတာတော့ မဟုတ်ဘူး။

ဒါပေမဲ့ ငါက ကရင်တစ်ယောက်ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အသိနဲ့အတူ ကရင်ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်အောက်မှာ ရှိနေတဲ့ ကျွန်တော်အပါအဝင် အခြားသော ကရင် လူမျိုးအားလုံးကို မည်သည့်နည်းလမ်း မည်သည့်ပုံစံနှင့်မဆို နောက် ပြောင်ကျီစယ်ခြင်း နှင့် ပမာမခန့် မလေးစားသည့် အပြုအမူများ ပြုလုပ်ခြင်းများကဲ့သို့သော လုပ်ဆောင်မှုများကိုစိတ်ရှည်သည်းခံနိုင်ခြင်း မရှိပါ။ ကျွန်ုပ်၏ စိတ်ဝိညာဉ် နှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်နေသည့် ကရင်လူမျိုးတစ်ယောက်ဖြစ် ခြင်းကို ထိုဗမာသူငယ်ချင်းက ကျွန်ုပ်ကို စနောက်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ထိုအပြုအမူကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ သို့သော် ၎င်း၏ အပြုအမူသည် ကျွန်ုပ်တစ် ယောက်တည်းအတွက် သက်ရောက်သည်ဟု ကျွန်ုပ် မခံစားရပေ။ ကျွန်ုပ်၏ အဖေ၊ အမေ၊ ဘိုးဘွား၊ ဆွေမျိုးနှင့် ကျန်ရှိသော ကရင်လူမျိုးအားလုံးကို ၎င်းက မလေးမစားပြုမူသည်ဟု ခံစားခဲ့ရသည်။

ကျွန်တော် ငယ်စဉ်ကတည်းက ဂုဏ်သိက္ခာ ဟူသော စကားလုံးကို မသိခဲ့ပါ။ **စံတန်ဖိုး** ဟူသော စကားလုံးကိုလည်း မသိခဲ့ပါ။ သို့သော် ထိုဗမာ သူငယ်ချင်းက ကျွန်တော်ကို ဤကဲ့သို့ ပြုမူဆက်ဆံခြင်းသည် ကျွန်တော်၏ စိတ်ဝိညာဉ်အတွင်းရှိ ကျွန်တော်နှင့် သက်ဆိုင်သူ အားလုံးဖြစ်သည့် ကရင်လူ မျိုးအားလုံးကို သိမ်းကျုံး၍ ထိပါးစော်ကားသည်ဟု ခံစားခဲ့ရသည်။ ကျွန်တော်သည် ထိုစဉ်က ဂုဏ်သိက္ခာဟူသော ဝေါဟာရကို မသိသေးသော်လည်း ၎င်းစနောက်ခဲ့သော စကားကြောင့် ကျွန်ုပ်အပါအဝင် ကရင်လူမျိုးတစ်ဦးတစ်ယောက်စီတိုင်း၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ညှိုးနွမ်းစေသည်ဟူသော ခံစားချက်ရှိ ခဲ့သည်။ ကျွန်တော်သည် ထိုဗမာသူငယ်ချင်းက မည်သည့်အကြောင်းနှင့်မျှ ကရင်လူမျိုးအပေါ် ပြောပိုင်ခွင့် မရှိသည်ကို သိရှိခံစားရသည်။ ကျွန်တော့် စိတ်ဝိညာဉ်မှ ပေါ်ထွက်လာသည့် ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိပါးသည်ဟု ခံစားရသော စိတ်ခံစားချက်သည် မည်သူ တစ်ဦးတစ်ယောက်မှ ထိုကဲ့သို့ ခံစားသင့် သည်ဟူ၍ ပြောပြ သင်ကြားထားပေးသည်မဟုတ်။ ကျွန်တော်ကြီးပြင်းလာသည့် ပတ်ဝန်းကျင်သည် ဗမာလူမျိုးကြီးဝါဒ အားကောင်းသည့် နေရာဒေသ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မိသားစု အတွင်း၌ဖြစ်စေ၊ ပတ်ဝန်းကျင်၌ဖြစ်စေ အမျိုးသားရေး နိုးကြားမှု မှာ မရှိသလောက်ပင်ဖြစ်သည်။

လူမှုဗေဒ ရှုထောင့်မှ ထိုကဲ့သို့သော လူ့ Identity (သရုပ်ပြအမှတ်အသား) သည် တည်ဆောက်ယူထားခြင်းဖြစ်သည်၊ ပြောင်းလဲတတ်သည်၊ ပျောက်ကွယ်တတ်သည်၊ ခွဲခြားသိမြင်နိုင်ရန် ခက်ခဲသည်၊ စသည့် ဖြေ ရှင်းချက်များကို ပေးလေ့ရှိသည်။ သို့သော် လူတို့၏ စိတ်ဝိညာဉ် နှင့် ဆက်စပ်နေ သော လူတို့၏ သဘောသဘာဝကို အလုံးစုံနားလည်ရန်မှာ အလွန်ပင်ခဲယဉ်းလှသည်။ ယနေ့ကမ္ဘာကြီးတွင် လူသားတို့၏ အရေးအရာ တော်တော်များ များ၏ အချက်အချာသည် ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ပတ်သက် နေ သည်ကို တွေ့မြင်ရသည်မှာ ဖရန့်စစ်ဖူကိုယားမား၏ Identity ဟူသော စာအုပ်သည် အကောင်းဆုံး သာဓက ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ပတ်သက်သော ချိန်ခွင်လျှာများကို မထိန်းညှိနိုင်၍ ပဋိပက္ခများ စွာကို ဦးတည်စေသည်။ သို့သော် ထိုချိန်ခွင်လျှာကို ထိန်းညှိနိုင်သော အရပ် ဒေသတွင် သာယာပျော်ရွှင်၍ ဟန်ချက်ညီသော လူမှုအဖွဲ့အစည်းကို တည်ထောင်နိုင်ကြသည်။

ယနေ့ သင့်ကိုယ်သင့် ပြန်မေးသင့်သော မေးခွန်းတစ်ချို့ရှိသည်။ ထိုမေးခွန်းမှာ "သင်သည် ကရင်လူမျိုးတစ်ယောက် ဖြစ်ရခြင်းအတွက် ဂုဏ်ရှိ သည်ဟု ခံစားရပါသလား"။ ကရင်လူမျိုးတစ်ယောက် ဖြစ်ရခြင်းအတွက်သင့်တွင်ဂုဏ်ယူရန်လုံလောက်သောစိတ်ဝိညာဉ်မွေးဖွားလာခွင့်ပေးပြီးပြီလား ဟူသော မေးခွန်းကိုလည်း ထပ်မံမေးရန် လိုအပ်ပေလိမ့်မည်။ "ငါက ကရင်လူမျိုးတစ်ယောက်ဖြစ်တယ်၊ ငါက ငါ့ရဲ့ ကရင်လူမျိုးကို ချစ်တယ်" ဟူသော စကားကို ပြောကြည့်၍ မိမိ၏စိတ်ထဲတွင် မည်သို့ခံစား ရသည်ကို ခဏတာမျှ စမ်းစစ်ကြည့်ပါ။ ကျွန်တော်တို့ ကရင်လူမျိုးတို့သည် နေရာဒေသ၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံ စသည်တို့မှာ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ကွဲပြားသော်လည်း၊ 'ငါတို့ဟာ ကရင်လူမျိုး တွေပဲဖြစ်တယ်'။ ဆိုတဲ့ ချည်ဖြူကို ကျွန်တော်တို့ လက်ကောက်ဝတ်မှာ မြဲမြဲချည်ထားနိုင်မလား။

ကျွန်တော်တို့ ကရင်ဖြစ်ခြင်းရဲ့ ဂုဏ်ကို ပိုပြီးတော့ ကြီးမားအောင် ပံ့ပိုးပေးနိုင်တာကတော့ ဘိုးဘေးဘီဘင်လက်ထက်ကတည်းက လက်ဆင့်ကမ်း ပေးခဲ့တဲ့ စံတန်ဖိုးကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ပြီး ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ခြင်းပဲ ဖြစ်တယ်လို့ပြောရင် မှားမယ်မထင်ပါ။

နိုင်ငံရေးဟာ ရှုပ်တယ်လို့ပြောရင် လူတိုင်းမငြင်းချင်ကြပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ ကရင်လူမျိုးတွေ မတူညီတဲ့ နိုင်ငံရေးလျှောက်လှမ်းမှုတွေ၊ ပန်းတိုင်တွေ ရှိနေကြတယ်ဆိုတာ မျက်မှောက်ခေတ် ကရင့်နိုင်ငံရေးကတော့ အဖြေပါ ပဲ။ တစ်ခုတွေးစေချင်တာက ကျွန်တော်တို့ ကရင်လူမျိုးတွေရဲ့ လိုလားတဲ့ နိုင်ငံရေး ပတ်ဝန်းကျင်မှာ အခြေခံထားရှိစေချင်တဲ့ စံတန်ဖိုးတွေကို ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ပြီး ထိန်းသိမ်းဖို့လိုအပ်လာသည်။

ငါတို့က ရင်လူမျိုးတွေက ဖြောင့်မတ်ခြင်းကို မြတ်နိုးတယ်။ ငါတို့ကရင်လူမျိုး တွေက အချင်းချင်း ကူညီတတ်ကြတယ်။ ငါတို့ကရင်လူမျိုးတွေက သစ္စာတရားကို တန်ဖိုးထားတယ်။ ငါတို့ကရင်လူမျိုးတွေမှာ အမျိုးသမီးဦး ဆောင်မှုဟာလည်း အရေးပါတယ်။ ငါတို့ကရင်လူမျိုး တွေက ဧည့်ဝတ် ဖျေ့ာတယ်။ ငါတို့ကရင် လူမျိုးတွေက လွတ်လပ်မှုကို လိုလားတယ်။ ငါတို့ကရင်လူမျိုးတွေက စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို တန်ဖိုးထားတယ်။ စသဖြင့် စံတန်ဖိုးတွေကို ဖော်ထုတ်ပြီး ကျွန်တော်တို့ ဆက်လက်တည်ဆောက်သွားမယ့် ကော်သူးလေမှာ (သို့) ကရင်ပြည်နယ်မှာ ဒီလို

ကောင်းမွန်တဲ့ စံတန်ဖိုးတွေနဲ့ အမျိုးသား နိုင်ငံရေးအတွက် ဂုဏ်ယူစွာနဲ့ ဆက်လက်ချီတက်နိုင်မှာ ဖြစ်တယ်။

ရှုပ်ထွေးနေသေးတဲ့ နိုင်ငံရေးကို မဆိုသေးဦးနင့်။ အလံတော် တစ်ခုအောက်က တူညီတဲ့ စံတန်ဖိုးတွေနဲ့၊ ကရင်လူမျိုးဖြစ်ခြင်းရဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာကို စိတ်စိညာဉ်မှာ ကိန်းအောင်းစေပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ ကရင်တစ်မျိုးသားလုံး လွတ်မြောက်ဖို့၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ရဖို့ နိုင်ငံရေးအဖြေရှာကြရင် မကောင်းဘူးလား။ သင်ဟာ ကရင်လူမျိုးဖြစ်ရတာ မိမိကိုယ်ကို ဂုဏ်ယူ နိုင်ပြီးလား။ ကရင်လူမျိုးအားလုံးကို သင့်ရဲ့ ကရင်လူမျိုးလို့ မြင်နိုင်ပြီးလား။ ခံယူ နိုင်ပြီးလား။ သင်ဟာ ကရင်လူမျိုးရဲ့ စံတန်ဖိုးဖြစ်တဲ့ ဖြောင့်မတ်ခြင်း၊ ရိုင်းပင်းကူညီတတ်ခြင်း၊ သစ္စာတရားကို တန်ဖိုးထားခြင်းစတဲ့ စံတန်ဖိုး တွေကို သင့်ရဲ့ စံတန်ဖိုးအနေနဲ့ သတ်မှတ်နိုင်ရဲ့လား။ ဒီ စံတန်ဖိုး တွေအ တွက် သင်ဟာ မိမိကိုယ်ကို ဂုဏ်ယူနိုင်ပြီးလား။ ငါတို့ ကရင်လူမျိုးတွေလိုလားတဲ့ ကော်သူးလေဖြစ်စေ၊ ကရင်ပြည်ဖြစ်စေတည်ဆောက်တဲ့အခါမှာ ဘယ်လိုစံတန်ဖိုးအသစ်တွေကို တည်ဆောက် သွားကြမလဲ။ ကျွန်တော်တို့ကရင် လူမျိုးတွေ ဘိုးဘွားစဉ်ဆက် တန်ဖိုး ထားလာခဲ့တဲ့ စည်းလုံးညီညွှတ်မှုကို တန်ဖိုးထားခြင်းဆိုတဲ့ စံတန်ဖိုးကို ပြန်လည်ဖော်ဆောင် အသက်သွင်းနိုင်ပါ စေလို့ ယုံကြည်ရင်း မေးခွန်းများစွာနဲ့ ဤ ဆောင်းပါးကို အဆုံးသတ်လိုပါတယ်။

လေးစားစွာဖြင့်
စောနယ်ဒူဖါး

မောင်းမူးသို့ ပေးစာ

မောင်းမူးရေ ....
အရှေ့နဲ့အနောက်
တောင်နဲ့မြောက်
သိရှိကြတဲ့သူတွေ
လောကကြီးတစ်ခုလုံး ရှိကြပေမဲ့
ဘယ်ခရီးကို လျှောက်လှမ်း ရမယ်ဆိုတာ
မသိသူတွေလည်း ရှိကြပါတယ်။

မောင်းမူရေး ....
အမှားနဲ့အမှန်
အကောင်းနဲ့အဆိုး တွေကို
သိရှိကြတဲ့ သူတွေရှိပေမဲ့
အမှားနဲ့အမှန်
အကောင်းနဲ့အဆိုးတွေကို
အရွေးချယ်နိုင်လေတော့
ရှင်သန်ရင်းနဲ့ ကျရှုံးသွားတဲ့သူတွေလည်း ရှိတယ်။

မောင်းမူရေ ......
ဘဝစာသင်ကျောင်းမှာ
ပညာတွေ သင်နေကြပြီး
ဘွဲ့ဒီဂရီတွေ ရရှိကြပေမဲ့
ဘဝခရီးကို မလျှောက်လှမ်းတတ်လို့
ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင် ပျောက်နေကြတဲ့
ပညာတတ်တွေလည်း အများကြီးရှိတယ်။

မောင်းမူရေ ....
ဘွဲ့ ဒီဂရီတွေ မရှိပေမဲ့
ပတ်ဝန်းကျင်ကို ဆရာတင်
အသိပညာ အတတ်ပညာတွေကို
သင်ယူဆည်းပူး ကြိုးစားကာ
အမှန်ကိုလက်ခံ အကောင်းကိုကျင့်သုံးရင်း
ဘဝခရီးခဲကို ကျော်ဖြတ်လို့
ထိပ်တန်းရောက်သွားသူတွေလည်း ရှိကြပါတယ်။

မောင်းမူရေ ....
ဘဝခရီးကို လျှောက်လှမ်းရာတွင်
ပန်းခင်းလမ်းကို လျှောက်ရသလို
ဆူးခင်းလမ်းကိုလည်း ရှောင်လွဲလို့မရတာမို့
ဘယ်လမ်းခရီးကြမ်းကိုပဲ လျှောက်ရပါစေ
ဘဝနဲ့ အနောက်အယှက် မှန်သမျှတွေကို
တွန်းလှန်လျှောက်တဲ့ သူတွေကို
နမူနာယူ ကြိုးစားနိုင်ပါစေ။

မောင်းမူရေ ....
ကမ္ဘာကြီးက လည်နေသလို
လူ့ဘဝ ပင်လယ်ဆိုတာလည်း
တည်ငြိမ်မှုမရှိ လှုပ်ရှားနေရတာမို့
ဆန္ဒနဲ့ဘဝက တစ်ထပ်တည်းကျဖို့ဆိုတာ
မလွယ်ကူ နိုင်ပေမဲ့
ယုံကြည်မှုနဲ့ ဆင်ခြင်တတ်မှု
ကြိုးစားမှုနဲ့ တည်ကြည်မှုတို့ရဲ့
လူ့စွမ်းအား အပြည့်နဲ့
မောင်းမူရဲ့ ဘဝခရီးကို
ရဲရဲသာ ဖြတ်ကျော် ချီတက်လိုက်ပါ။

မျိုးဆက်သစ်

ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒိကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ
တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ တၢ်ဂီၤတဖၣ်

ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒိကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ် (CIDKP) ခိၣ်နၢ်ဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် ထံၣ်လိာ်ကမျၢၢ်လၢဘၣ်ဃးတၢ်ဒုးတဖၣ်ဒီးဟ့ၣ်နီၤလီၤဝဲ တၢ်အီၣ်တၢ်အီလၢအလိၣ်တဖၣ် (၂၀၂၃ နံၣ် လါအီကူး ၅ သီ)

တၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤဒီးတၢ်ပာ်ပနီၣ် ထံသိခံ ပျဲပူၤတၢ်မံၤလာ် ဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိသ့ၣ်ပှၢ်အမူး၊ ဒူသထူၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ်၊ ဘံလ့ကီၢ်ဆၣ် (၂၀၂၃ နံၣ် လါယူၤလံ ၂၈ သီ)

ဒူသထူၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ် ကညီသးစၢ်ကရၢ တီခိၣ်ရိၣ်မဲဒီး ရဲၣ်ကျဲၤမၤဝဲ ဖျၢၣ်ထူတၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲ တၢ်ပြၢလၢ သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂိၢ် (၂၀၂၃ နံၣ် လါယူၤလံ ၂၁ သီတုၤ ၂၂) သီ

တၢ်မၤလၤကပီၤ ကညီဒိကလုာ်ဂၢၤသးကရၢမုၢ်နံၤ ပှဲၤထီၣ် (၇၆) ဝီတဝီ ဖဲ ဂၢၤသးဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ် (၂၀၂၃ နံၣ် လါယူၤလံ ၁၆ သီ)

တၢ်မၤလၤကပီၤ ကီၢ်သူလ့ၤသုးမုၢ်ဒိၣ်မုၢ်နံၤ ပှဲၤထီၣ် (၇၄) ဝီတဝီ ဖဲ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် ကညီဒိကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ လီၢ်ခၢၣ်သး (၂၀၂၃ နံၣ် လါယူၤလံ ၅ သီ)

ဒူသထူၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ် ခိၣ်နၢ်ဘၣ်မူဘၣ်ဒါ ဒီး လီၢ်ကဝီၤကမျၢၢ်တဖၣ် သူၣ်သကိးသ့ၣ်ဖဲ ကီၢ်သူလ့ၤ တၢ်သူၣ်သ့ၣ်မုၢ်နံၤ (၂၀၂၃ နံၣ် လါယူၤလံ ၁ သီ)

ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် လီၢ်ခၢၣ်သး တီခိၣ်ရိၣ်မဲဒီး ရဲၣ်ကျဲၤမၤဝဲ တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲဒီး ပၢဆှၢရဲၣ်ကျဲၤကမျၢၢ်ဂ့ၢ်ဝီ တၢ်မၤလိ ဖဲ မုၢ်တြၢ်ကီၢ်ရှ့ၣ် (၂၀၂၃ နံၣ် လါယူၤ ၅ သီ တုၤ ၁၇ သီ)

ဒူပျာ်ယာ်ကီၢ်ရှ့ၣ်၊ ဝိၢ်ရှ့ၣ်ကီၢ်ဆၣ် ရဲၣ်ကျဲၤမၤလၤကပီၤသကိးဝဲ ကီၢ်သူလ့ၤမုၢ်နံၤ ပှဲၤထီ (၇၄) ဝီတဝီ ဖဲ နိၣ်ဖးထီ သဝီ (၂၀၂၃ နံၣ် လါယူၤ ၁၄ သီ)

ချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ တီခိၣ်ရိၣ်မဲဒီး ရဲၣ်ကျဲၤမၤဝဲ တၢ်မၤသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ် ပိာ်မုၣ်ပိာ်မၢၤကံၢ်စီတၢ်မၤလိ (၂၀၂၃ နံၣ် လါမ့ၤ ၂၉ သီ တုၤ လါယူၤ ၂ သီ)

ချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ် ခိၣ်နၢ်ဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် တီခိၣ်ရိၣ်မဲဒီး ရဲၣ်ကျဲၤမၤဝဲ သဲစးတၢ်မၤလိ ဖဲ ကီၢ်ရှ့ၣ်ဟိၣ်ကဝီၤပူၤ (၂၀၂၃ နံၣ် လါမ့ၤ ၁၆ သီ တုၤ ၃၀ သီ)

ကညီသးစၢ်ကရၢ တီခိၣ်ရိၣ်မဲ ဒီး ရဲၣ်ကျဲၤမၤဝဲ တၢ်ကိၢ်ခါတၢ်မၤလိ လၢသးစၢ်တဖၣ်အဂိၢ် (၂၀၂၃ နံၣ် လါမ့ၤ ၃ သီ တုၤ ၂၃ သီ)

ဒူသထူၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ်၊ ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၤဝဲၤကျိၤဖိလာ် ကွိဖိလၢ အဖျိထီၣ်တီၤဖှၣ်၊ တီၤခၢၣ်သး ဒီး တီၤထိတဖၣ် တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအဝဲသ့ၣ် ဖျိကွိ အလံာ်အုၣ်သးအမူး (၂၀၂၃ နံၣ် လါအ့ဖြၣ် ၈ သီ)